

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (magyar tudós társaságra új alapítványok; Tökölly S. és Péczelytől; dunagőzhajózás; Csendzavarás Pesten; tolna- és fehérmegyei közgyűlési határozatok; verőczemegyei közgyűlés nevezetes tárgyai; veszprémmegyei közgyűlési jegyzőkönyv kivonata; vámosi tűz miskolci hírek; erdővidéki gazdasági egyesület Benkőnek emléket indítványoz; Méhes S. új tanítószék alapít Kolozsvárot; Szakolcza magyarodik; 's a' t.) Ausztria. Amerika (az új elnök esküje; 's a' t.) Spanyolország (kormányzósági kérdésben nyilvános szavazás határozatott; 's a' t.) Anglia (nyílt vélemény Cardigan ezredesről; a' ministerség sorsa még nincs eldöntve; 's a' t.) Franciaország (Villemé rópirata; Charivari a' parisi erősítőnyekről; Lajos Fülöp leveleit meghamisítottaknak hírlík; elegy; 's a' t.) Törökország. Olaszország. Németország. Külföldi elegyhir. Legújabb. Gabonaár.

Magyarország és Erdély.

Magyar tudós társaság. Az akadémia pénzereje neveléséhez legújabb két hazafi járult. Ugyan is keveremesi Tökölly Szabassz kir. tan. ur 2000 pengő főt tett le a' társaság tőkésze szaporítására; Péczely József debreczeni ref. coll. prof. 's magy. acad. rendes tag ur pedig 5000 pengő főt alapított a' képen, hogy e' summa kamatai mindaddig a' tőkéhez kapcsolassanak, míg ez, a' társaság pénzalapjához esztendőnként esatlandó egy hatodon kívül száz arany kamatot hajtand, melly, váltva, egy évben a' legjobb történettudományi jutalomfeleletnek, más évben a' szinte legjobb történeti dramának kiadandó: és pedig ez utóbbi addig, míg az academia annak szükségét látandja; azon tul ezen intézettel függvén e' summát más, rokon célra fordítani. E' jutalomalapítvány részletei az ez évi igazgatósági gyűlésből fognak a' közönség elibe terjesztetni. Az elnök rendeléséből. Pesten, május 10. 1841. Dr. Schedel Ferencz titoknok.

(Dunagőzhajózás.) István gőzös Pestrül 2 $\frac{1}{2}$ nap alatt ért Orsovára 's visszajövet 47 óra alatt Zimonybul Pestre. A' gőzhajózási társaság budai hajógyárában most három új vasgőzös készítették, t. i. Lajos, Hermine és Ferencz-Károly, mellynek belbutoroztatása is Steindl pesti asztalosmesterre, ki István gőzhajót oly egyszerű remekmunkával látta el, bizott. Ezek a' Pest- 's Bécs közti mindennap eszközlendő közlekedésre vannak eddig legalább szánva. E' fölött ugyanott Ferencz gőzös erőműve 's műszerei ujdun vashajótestet nyerne, előbbi fakészületű hajótéste pedig állandó pesti rakhajóvá fordítottatik a' pesti állomáson. Továbbá az említett társaság egy új kény- és kéljemet készít főleg a' budapestiek számára. Minthogy t. i. a' váci dunaparton mindeddig kiszálló-pallóhid a' gőzhajók számára nem volt, mostan ott egy illy hidat csináltat 's mivel már most minden másod nap (pár hónap mulva pedig minden nap) indul oda gőzhajó Pestrül 's ugyanazon nap érkezik másik gőzöse Bécsből, a' két testvér város lakosi nyaratszakon a' reggel Pestrül induló gőzhajón egész kényelemmel 40 p. krért Vácra rándulhatnak 's ott legalább hat óra-folyásig mulathatván, az ugyanazon nap esti 6 óra tájban Bécs 's Pozsonybul jövő gőzössön 30 kr pengőért minden legkisebb por 's döczenés nélkül visszatérhetnek, a' bérkocsisok gorombasági és zsarlásától megszabadulva 's e' fölött két gőzhajón két különböző uti társaságban 's a' két dunaparti éles ellentétű panorama szemléltetésiben részesülve 1 fr. 10 krért pengőben, minél Budapesten egy órai pusztá kocsisz is majd többbe kerül, akár a' ludoviceum-kertbe vagy pesti városligetbe, akár a' budai városmajorba történjék az. Hát még mennyivel többbe, ha a' Zugligetbe vagy a' szép szőlőszőlőhöz, vagy egyébbű tesszük azt! Nógrád és Hont fia (mert Győr, Komárom 's Esztergom a' gőzhajózás jótéteit már több év óta közvetlenül élvezik) már is valódi takarékosági szempontból használják a' gőzhajózást, mivel saját alkalmakon Vácig jövé, kocsiok 's lovaikat Vácra hagyják 's pihentetik 's ottan olcsón láttatják el, magok pedig gőzhajón lerándulnak Vácra Pestre 's dolgukat itt végezvén, gőzhajón térnek vissza 's ez ut mindössze 1 fr. 10 krjokba kerül, holott vendégfogadóban a' ló eselédestül egy éjjel is többbe kerülne. Ugy hisszük, hogy Baja 's egyéb aldunai lakosink gyakorabb 's kényelmesebb gőzhajói közlekedésére nézve is nem sokára körülményesebben gondos lesz az igazgatóság, hogy annál több-águlag 's több által és gyakrabban élvezhető takarékosággal éreztethesse az olcsó utazás kellemeit.

Szegzárd, april közepén. (Vége.) A' mezei rendőrség bevégezte, vagy inkább boldogabb időkre halasztása után 4) P. M. indítványozta, hogy a' megyebeli nem nemes ügyvédek, Bihar, Szathmár 's Pest példájára szavazásjogban részesíttessenek. A' korszerű szózatnak tüstint akadtak pártolói vagy legalább azt az o. gyűlési követutatisások közé soroztatás sürgetőji. H. B. lelkes beszédében, maga 's nemnemes ügyvéd-társai nevében megköszönvén a' RR. pártolását, kijelenté: bár mennyire ohajtsa e' jogot élvezni: illy alakban még sem fogadhatja el, mert ez kiváltság, mit egyedül a' felség adhat; azonban a' megyei gyűlések megváltoztathatván, ha valamelyik következőben ezen adott jogtul elejtetnék, az nagyobb leveretést okozandna neki, mint örömet nyujta megnyerése, és ha a' megyei rendeleten alapuló ezen jogával élvén, a' viták tüzeben, mint néha megtörténik, személy megsejtetnék: nincs törvény, melly megbántatását illő elégtétel-lel biztosítaná. — Az indítvány törvényé-tétele az o. gyűlési követutatisások közé soroztatott. — 5) Tapasztaltatván, hogy az eddig szokásban levő irott adókönyvecskékkel sok rendetlenség történik: ennek elhárítására még a' m. é. nov. közgyűlésen, az első alispán felhatalmaztatott, hogy a' jobbágy-adóbul fizetett helybeli bötü-nem mondhatom könyv-nyomóval 12 évre (1) szólandó adókönyvecskéket készíttessen. Az alispán tehát a' 25-30 ezer pár levél-néhány bötü-'s csupa rovatbul álló könyvecskét darabonként a' nép közt két ezüst garasával kiosztandót (a' mezei naptár sűrű nyomásu 9 iv, még is 2 ezüst garas), kialkuszsa, 's a' bötünyomó a' közgyűlés-felhatalmazta hiteles személy alkuja által magát biztosítottak híven, a' kívánt példányokat hűségesen le is nyomatja. Gy. tb. azonban fölmegegy Pestre 's ön és társai költségén mintegy 25 ez. péld. lenyomat, és 1 egy ezüst garasával árulja, és két sz. bíró illy áron töle több ez. példányt át is veszen. A' verseny a' közgyűlés elibe jövé, 's a' helybeli bötünyomó is a' maga példányt egy ezüst garasra leszállítván, hogy ő e' concurrenciánál ne veszítsen, Gy. tb. valamennyi példányai egy ezüst garasával, perse az adózó nép rovására megvétetni rendeltettek!!! 6) Tb. ifj. Bezerédj István, egy szederfa-tenyésző egyesület keletkezését a' megyében jelenti 's kéri a' megyét, hogy az adózó pénztárnak eddig évenként 280 p. frba kerül, de semmi hasznót nem hajtó szedres kertjeit ezen egyesület kezelése alá bizni méltóztatnék. Köz-helyesséssel fogadtatott. E' szeder-egyesület mibenlétéről, reméljük maga a' tisz-

telt jelentő ur a' közönséget annak idejében értesítendő. — A' gyűlés ezutáni munkálatai, többnyire magányosok ügyeivel foglalkozván, kevésbbé érdekesekek. — Megyénk fővárosa nagy szükségét érzi egy igazi casinónak, mert ennek hiányában, vagy tán a' tisztább szellemibb élvezethez szokatlanság miatt némely tisztviselő urak nagyon elkártyásodtak. En csodálkoztam, miként képes valaki 6 óra-
kor reggel a' játékasztaltól fölkelni, és d. e. 9 órától d. u. 2-3 óraig a' közgyűlés fontos ügyeit éber részvétellel kísérni, vagy törvényszékek alkalmikor egyik napon ny mint másikon Fortuna asztalától egyenesen Themiszéhez ülni, ott az időtolvaj a' pénz-'s marha-tolvaj felett itéletet tartandó! Vagy tán azt mondjátok: a' megyeház most a' miénk; tesszük benne, mit akarunk. A' megyeház uraim, és ezt nemesak Tolnára mondom, a' megye egész közönségé; a' megyeház templom, az igazság temploma, a' tisztviselők megannyi papjai az igazságnak 's a' népnek erkölcs-példányai, minden jóban előjáróji tartozának lenni. Vagy azt mondjátok: a' tisztviselő is csak ember 's gyarló mint más? ember az igaz, és lehet gyarló mint más; de a' tisztviselő, kit, midőn ezekre ügyel, ismét ezek szemei vigyáznak, ha botrányt tesz, kétszeresen teszi azt, mint ember és mint tisztviselő. Vajha minden tisztviselő hivatalába lépte előtt, az ahozi kelleket, magába szállva igazán megvizsgálná: bír-e kellő tudományal annak becsületesen megfelelni; van-e erős és jó lélekismérete minden helyen istenigazában megállani 'steff? De — és ezt ismét általánosan mondom, némely ember a' mezei hivataltárháznak tekinti, mellyből neki kénye 's kedvére töltöznie lehet, a' járásbeli falukat, mint egy basa, urodalmának képzeli, mellyek neki adózzanak, konyhájára ételt hordjanak; alig veri le magáról némely ifju az iskolai port: egyszerre szolgabíró, alispán, követ, minden mindenben akar lenni (már az aztán más: hogyan felel meg neki). Vagy azt mondjátok, hogy a' közvéleményre mi' sem adok; mert az ma így tartja, holnap meg mást tart. Am legyen; meglássuk, mellyiktek hatalmas!

(Fehérmegyei közgyűlés.) Évnyegedes közgyűlésünk, az országgy. utasításokkal foglalkodó választmány benyujtván véleményét, a' házi adó tárgyában a' nemességnek a' házi pénztárhoz járulására eljöttnek látja az időt, 's e' tiszta igazságot elvben elfogadta, alkalmazását azonban további tanácskozási tárgylu fen-
hagyandónak véli. Egyetlenegy szó emelkedett az elv elfogadása ellen: 's így a' küldöttség véleménye „maradjon!” felkiáltással elfogadtatott. A' népnevelés tárgyában munkálkodó küldöttség véleménye is elfogadtatott, melly megyei körülményinkhez mérve, abból áll: hogy minden kerületi sz. bíró egy megyei kiküldöttel, kerületéhez tartozó minden helységben vizsgálja meg 's tanulja ki: 1) az 5 évesétől 12ig találtató gyermekek számát, 'shogy közülök hány jár iskolába? 2) Van-e mindenütt iskola 's minő karban? 3) Miből földöztenek az iskolai szükségek? 4) Van-e tanító 's minő? 5) Van-e segédtanító? 6) Kifizeti a' tanítókat 's mennyi a' fizetés? ki nevezi és mozditja el? 7) Mi tanítatják? micsoda nyelven, kinek utasításából? mit tanulnak a' gyermekek, mit a' lyánykák? 8) Beszél-e jól a' tanító magyarul? 9) Van-e fölügyelés az iskolára? Olly kérdések, mellyekre kevés vizasztaló választ remélhetni! Utóbb az országgyűlési költségek 's ajánlatok kivetésére szolgáló kulcs kidolgozása végett nevezett küldöttség adta bejelentését, mellyben igazság és személy egyenlőség elvéből indulva, azt alapította meg: hogy minden különbség nélkül személytől fizessen kiki 2 ezüst krt, a' többit aránylag vagyonától: melly arány elhatározására azonban földbir-
toknál nemesak a' holdak mennyisége, hanem minősége is tekintetbe vétetett 's három osztályba soroztatott olly fokozattal, hogy midőn az első osztályhoz tartozó egy holdtól 4kr fizetettik, a' 2dikba tartozótól 3kr, 3dikba tartozótól 2 fizettesék. A' honoratorok négy osztályba soroztattak. Elsőbe tartoznak: ügyvédek, orvosok, gyógyszerárosok, mérnökök, szóval: minden diplomaticus; elsőbb rendű uradalmi tiszték, minden vallás lelkeszei 's mindezek személyenkint egy pgo forintot fizetendők. A' 2dik osztályba tartoznak a' csekélyebb értékű kereskedők, hasznbérlok, vagyonosb mesteremberek, segédlelkészek, 's ezekhez hivatásuk vagy vagyonjokra nézve hasonlók, személyenkint 20 pgo krral. A' 3dik osztályba jönek az iskolatanítók, jegyzők, legszegényebb kereskedők 's mesteremberek, személyenkint 10 krral. A' 4dik osztályba végre mindazok, kik szolgálatul vagy kézi-munkával keresik kenyerüket, 's ezek fizessenek 2 pengő krt. A' küldöttség munkálata, azon felvilágosítással, hogy honoratorok nevezete alatt olly személyek érteszenek, kik személyökre nézve közvetlen a' megye hatósága alá tartoznak és adót nem fizetnek, elfogadtatott.

Veszprém, május 4kén. Mióta a' szólásszabadság a' csak zsengejében volt nyilvánosságnak tágasb mezőt nyitott, telvék hírlapjaink olly értekezések 's tudósításokkal, mellyekről cselőtt sok szükkeblü egyes körökben is tanácskozni szentségtörésnek tartotta. De kevés bátorzkodott cselőtt csak megpendíteni is, hogy ittott a' tisztviselő hivatalával visszaél; kevés mert egy tiszteletbeli esküttke durva bánásmódja ellen kikelni. Ki ne örülne ennek, 's ki volna olly önző, ki hírlapjainknak kezdett pályájokon szerencsét ne kívánna? Örvendünk mi is Veszprémmegye rokonkeblü tagjai, kik a' multakra visszaemlékezve, a' nyilvánosság jelen korszakában igenis érezzük a' különbséget. Azonban a' nyilvánosságnak vannak bizonyos korlátai; mióta a' vegyes házasság, ujonczállítás és panszlavismus ügye fenforog, sok a' profanus; az is ir, ki előbb ujságot sem olvasott. Köztünk is akadtak ollyanok, kik avatlan kezekkel a' megtörtént parányi esetekből óriásokat teremtének, kik mivel körünkben már nem zavarhatnak, a' nyilvánosság új utján szeretnének rajtuk boszut állani. Illy alaku czikket olvastunk legközelebb a' Világ czimű hírlap 34dik, nem régiben pedig 23dik számában, mellyek a' nagyvázsonyi ujonczállításakor történt némely visszaéléseket egész törvényhatóságunk rovására nagyító-üvegen át rémalakban tüntetik elő. A' közlő egyedül egy urnak tulajdonítja a' dicsőséget, ki a' csekélyebb számú rokon-keblüekkel a' többség ellenére férfiasan vitta ki a' történetek megvizsgálata iránti megyei határozatot. Azonban mennyire sziveiken viselik ns megyénk RRdei a' mindekkorig egyedül vadakon alapult visszaélések dolgát, azt folyamatban levő közgyűlésünk bizonyítja, mellyben miután első a' li s p án ur előterjeszté, hogy a' legkö-

zelebb volt ujonczállításra nézve Szakonyi Lajos főbíró ur által jelentett 's még bizonyos nagyvázsonyi legénynek erőszakkal lett megfogatása iránt is a' megye előtt bepanaszolt visszaélések, részint már megvizsgáltatva levén az e' tárgyban kinevezett központi választmány által, részint pedig szükséges további vizsgálattal függvén, jónak látná mindezen eddig tett 's ezután is teendő nyomozásoknak, számos tagból kinevezendő törvényszéken felvételét, 's az által az egész ügynek az illetők kellő meghallgatása után bíróság leendő megítélését, A' KK. és RR. a' milly atyáskodó részvétellel viseltetnek az ugy is terhelt adózók iránt, azokon ne talán elkövetett minden zsarolást, annál méltóbb nehezteléssel értvén, nem bebizonyítottva, de ha csak említve is lenni, semmit forróbban 's nyilvánosabb közakarattal nem ohajtanak, mint hogy várnagyuk és a' vizsgáló seborvosok ellen előterjesztett többféle panaszok valóságos mibenlétét, hivatalos hitelességgel megtudhassák; hogy így egy részről ugyan a' netalán elkövetett bűn érdemlett büntetését elvehesse, más részről pedig a' netalán alaptalan vádak, a' méltatlanul vádoltak ártatlanságának ohajtott kitüntetésével, saját semmiségükben elenyészvén, e' megyének szoros igazság-szolgáltatás által leginkább kitünhető disze nem homályba, de még csak árnyékba se jöhessen. Mit hogy elérhesse-nek, ezennel egy jeles választmány a' végett küldetett ki, hogy az, ezen ujonczállítás iránt eddig tett 's ezután is netalán teendő mindennemű panaszokat az illetők kellő meghallgatása mellett szoros szigorúsággal 's egyszersmind igazságos vég-rejárással megvizsgálja 's tapasztalandókrulki jelentését a' megye elibe okvetetlen előterjeszse, járásb. fő és alszolgabíró uraknak azis meghagyatván, hogy az előttök eddig felfodózt visszaélést és ezután is netalán bármiképp tudokra esendő minden kihágást, bírói szoros kötelességük szerint jun. 15. napjais tisztiképen megvizsgálni 's azokat is, kikre sorshuzás után a' katonáskodási kötelesség esett, azonban meg nem jelentek, mint szinte azokat, kiket illyesek helyett netalán állítottak, névszerint feljegyezni 's azon választmány előtt bejelenteni el ne mulaszták. Ugyanezen választmány még oda is utasított, hogy ha vizsgálata alatt valaki ellen valami bünt eléggé kivilágosultnak tapasztalna, ez érdemben azonnal rendelkezék 's jelesen magát büntető-törvényszékké, azonnali eljárás végett, átváltotassza; addig is a' veszprémi járásbeli sebor. és várnagy minden ujonczállítási befolyástól elmozdítottatván. Ez alkalommal indítványba hozatott, hogy az ujonczállításban országszerte igen sok helyen legjobb szándék 's legszorgosabb felvigyázat mellett következhetett 's ezután is következhet visszaélések eltávoztatására nézve, leggyökeresb orvoslásmódnak látszván, magának az állítási rendszernek megváltoztatása 's illetőleg módosítása; czélirányosnak látszanék, most e' letdolgozókra vonatkozó elevenebb emlékezettel meghatározni, hogy: 1) Az ujonczállítási teher nem annyira személyes, mint inkább vagyoni tehernek tekintésék, annyiban, hogy azt, rendesen (a' rendkívüli esetek rendkívüli gondoskodást kívánván) minden adózó, — a' nemességnek felkelési kötelessége ugy is meglevén — arány szerint viselné. Miből önként következnek, hogy 2) a' nemeseknek nem-nemes szolgálk is katonáskodási kötelesség alá tartoznának. Mire hogy szükség ne legyen, de meg, hogy a' közteher annál igazságosabban osztathassék el, az egész községre 's így a' kivételek, mellyek a' mennyiben egyeseknek 's nem az egésznek rovására történnek, igazságtalanoknak mondathatnak 's a' mostani mód szerint nem szabályozott helyettesítések, mellyek, a' mennyire emberiség kívánta, szintannyi visszaélésre szolgáltak alkalmul, megszünjenek; jó lenne a' helyettesítést szabályozni, jelesen az adózó községeket felszólítani, hogy 3) önként bizonyos mennyiséget például minden adó-forinttal 1 vagy 2 krt fizetnének pontosan, mellyből aztán a' köz felvigyázat alatt fogadandók nemesek segedelmet de szolgálátjuk után, valóságos jövedelem-tökét is kapnának. Mi hogy annál kevésb veszéllyel 's több haszonnal megeshessék, 4) takarékpénztár felállítására volna szükséges; ennek annál könnyebben létesíthetése tekintetéből minden szomszéd megye köz egyetértésre felszólítandónak javasoltatván: Melly indítvány taglalásába a' KK. és RR. ezuttal nem bocsátkozván az indítványozó annak írásban leendő kifejtésére 's benyújtására utasították, beadatás esetén az országgyűlési utasításokat annak idejében készitendő küldöttségnek levén fölvétel és véleményadás végett kiadandó. Végre: Kopácsy József volt alispán helyébe a' KK. és RR. senkit különösen ajánlani nem akarván, minden innen eredhető következtetés nélkül ezuttal a' nm. főispán urra bízzák az igen sok alkalmas egyed közül a' helyettesítést. — Folyó évi april 25ke Vámos helységre nézve (Veszprém szomszédja) rémitő és gyásznap volt. Délelőtti isteni tisztelet alatt 10 órakor egy ház még eddig tudva nem levő ok miatt kigyuladván, 's annak tüzes kanócza a' csak akkor támadt nagy és forgószéltől széllyelszóratván, olly hirtelen elterjedt a' tűz, hogy két óra alatt 235 ház, a' kath. 's ref. templomi, paplakok 's iskolaházak lángmártalékká lettek. Elgondolhatni, hogy a' tűznek illy sebesen lett terjedése 's egyszerre több helyen kiütése 's olthatatlansága miatt, még a' vízbe tiport ruhák is megégyvén, milly számos szerencsétlen lakos fosztatott meg vagyonától. Harmadszor szenvedik már ezek néhány évtől fogva a' tűzveszélyt, de most a' legrettenetesbet, ugy hogy csak az emberbarátok kegyes adakozása mentheti meg őket koldusbottól. Mindjárt a' veszély után teljesítették is szomszéd Veszprém városa 's több helység lakosai ezen emberi 's keresztényi kötelességet, kenyeret küldvén a' mindenképp megfosztatott elégtelnek 's még a' Veszprém lakó izraeliták is cselekedettel mutatták ki azt, hogy a' felebaráti szeretet hasonló az isteni szeretethez 's hogy a' vallás lelke a' könyörületesség munkáinak gyakorlatában áll. Hála az illy jóltevőknek, támaszszon az isten többet is! — Megemlitedőnek tartjuk különösen az egyházi személyekre nézve azt is, hogy ezen tűzvészben, Pap István ref. lelkésznek közrebocsátott imádságiból is 364 pár példány lángáldozat lettek, 's a' tüzet különben sem oltható nép nemesb része, és még inkább a' szerző elkeseredve, de egyszersmind vallásos érzéssel nézték, mint emelkednek föl az ég felé azon könyörgések, mellyekkel már az ő szívek is gyakran 's ugyan-oda fölemelkedett. Más rendü tudósítás szerint a' körülállások szántsándékos gyújtásra mutatnak. Hogy az elem rövid idő alatt olly nagy pusztitást okozott, némelylek a' lakosok hanyagságának tulajdonítják; azonban ha csakugyan elhárítható lett volna a' veszély, legkevésbé sem kétkedünk, hogy

a' nyomban ott termelt veszprémiek (kik vidékünkön tűzoltásbani ügyességök miatt részökre az elsőseget régen kivitták) annak elejét vették volna. Egyébkint is könnyű hideg vérrel okoskodni. A' szerencsétlenek fölsegélésire Veszprém-ben tüstint aláírás nyittatott, sőt a' palotai csapóczéh a' jár. szbíró ur pusztia fölszólítására nyomban 100 for. fölül szedett össze számukra. Áldás az illy jótékony testületre!

E s z é k majus 4kén: Verőcze vgyének Eszéken apr. 22. 's köv. napjain tartott közgyűlésén köv. közérdekű tárgyak jöttek szőnyegre: 1) Az eddig divatozott állomásokon várakozó előfogatok ollyképp módosították, hogy ezután az állomásokon vesztglő lovak ne tartassanak; a' megye két fővonalán minden héten két ízben a' középpontból elinduló 's oda ismét két ízben visszatérő hir- és hivatalos levélhordók állittassanak föl, minden előfogattal utazni kívánó indulását az illető állomásoknak bejelenteni tartozzék, az itt létező előjáróság pedig a' szerint rendeljen annak idejében megjelenendő lovakat ezek gyakorlatba hozatalára f. évi julius 1je tüzetett-ki határnapul. 2) Az országgyűlésre tartozó tárgyak eddigelő különös jegyzőkönyvbe lönek iktatva a' végett, hogy a' leendő országgyűlés előtt kinevezetendő választmány azokat rendben tanakodás alá vevén, véleményét irántok nyujtaná be: e' végzemény azonban most arra módosított, hogy minden országos érdekű tárgy egy kinevezett választmány által tüstint hányassék-meg 's ezen küldöttség mindnyája iránt a' jövő közgyűlésre (aug. 26. 1841.) véleményét okvetlenül nyujtsa-be, hogy így az országgyűlési tárgyak 's az ezek iránt adott előleges vélemények minél nagyobb nyilvánosságra kapjanak 's meghányatásukra elég idő maradjon. Ezek következtiben a' vegyes házasságok iránt több ns megye levele fölolvastatván, ámbár azon vélemény is jöve szóba, hogy addig is, mig e' fontos tárgy országgyűlésen eldöntetik, ő fölsége mint Magyarország ap. királya jobbágyi hódolattal kéretnek-meg a' jelenleg e' tárgyban kerekedett viszáldásoknak apostoli fővédjogával minélelőbbi megszüntetésire: az ebbeli indítvány el nem fogadtatott, hanem a' kérdés a' főnemlített választmány véleményére utasított. Azonban ns Zala vgye indítványa a' veszprémi püspökség iránt egy ő fölségehez intézendő aláatos fölirat által pártoltatni rendeltetett. 3) Ns Varasdmegye azon fölszólító levele iránt, melly által a' megye (Varasd) István cs. k. főhnek dalmát, horvát, és szlavóniai bánná kegy. kinevezésére ő cs. k. fölségét jobbágyi hódolattal megkérte, az határozatott, hogy nem akarván Verőcze Rdei ő cs. kir. fölsége magas véleményét előlegezni, az indítványt ugyan kedvesen veszik, de részökről e' tekintetből pártolni nem kívánják. 4) Az ujonczállítás végére kerülvén a' beavatási vegyes választmány benyujtá végjelentését, mellyből kiviláglik, hogy a' beavatás febr. 3—28. 's martzius 1—14keig 's így özszeleg 39. nap alatt ment végbe: mibeli munkálat az ujonczállításra ügyelő küldöttséghez utasított, mellynek kötelességeül tétetett a' fogadott ujonczoknak alku szerint járandó díjak nyilvántartása 's azon községek kijelölése, mellyek népességükbeli számtöredékeik miatt egy ujonczozal többet állítottak, hogy az illy kiegyenlítés jövő alkalommal elintéztethessék. Nehogy pedig a' bérlett ujonczoknak járandó 's az illető ezred pénztárába folyt tetemes öszvegü pénz kamat nélkül heverjen, az iránt az illető katonai főkörmányhoz megkeresés olly hozzátétellel rendeltetett, hogy meghalálózván időközben egyik vagy másik bérlett ujoncz, az ennek adott díj, mennyire az még az ezred pénztárában léteznék, az illető fogadóknak visszaállittassék. Mivel pedig az ujonczállítás már nagyrészint mindenütt be volna végezve, ő cs. királyi fölségehez a' kiszolgált katonák elbocsattatása iránt aláatos fölirat határozatott. Szóba kerülvén némelly ujonczavatási alkalommal leginkább az illető sebségek, mint tagvizsgálók által tett helytelen zsarolások, az ezek iránt már előleg megtett hivatalos nyomozások szorosabb vizsgálata 's irántok teendő körülményes véleményadás külön küldöttségre bízott. Végre két raboskodónak ujonczozá állittatása heves vitákra nyujtván alkalmat, a' mérséklet végett előadott 1578. t. cz. utasítását figyelembe sem vevén, hosszas izellenségek után abban pontosult a' Rdek véleménye, hogy némi észrevett rendtelenségek, 's az állított kihágások kikutatása 's elmarasztása végett ő cs. kir. fölsége a' már köznyilvánosság, de nem hivatalos tudomás szerint, megürült főispáni szék kegy. betöltésével a' megye Rdeit annál inkább megvigasztalni méltóztassék, mivel már a' tisztujításnak törvényes 3dik éve is lefolyandóban volna. Jörend gyakorlati behozatala végett a' közgyűlési jegyzőkönyvek általános fölolvastatása megkezdetett, a' határozott időszaki törvényszékek (fixa) tartása 's az ezekre előleg választandó t. bírák kinevezetése különös választmányra bízott, melly gyakorlati adatok létesíthetőségéről véleményét jövő közgyűlésig okvetetlen benyujtani tartozik. 5) Tanácskozás alá kerülvén az e' megyében tetemes számu jobbágyi pusztia telkek népesítése, midőn a' Rdeknek tudtára adatott, hogy egy faluban települt tizen-négy családot nem sokára vallásos tekintet miatt vissza kelle utasítani, sőt azon alkalommal ismét több protestáns család nyujtotta legyen be kérelmét tizen-négy bebokrosult pusztatelek kiirthatására 's mivelhetésére, 's ezek vallási tekintet elmellőzése mellett honosulhatásért könyörögtek, ámbár előterjesztett, hogy az 1741. 46. t. cz. e' megyére már azért sem lenne alkalmaztatható, mivel az későbbben (1745) lón valósággal viszákapcsolva 's mivel ennek e' megyérei kiterjesztése iránt 1751ben még a' tárgynak indítványba hozatala 's ő fölségehez lett fölterjesztése után sem találánk törvény nyomára; de mivel az 1791. 26. t. cz. a' tárgyat, mint valódi gyakorlatit tekintené, az esedzők kérelmüktől elmozdítottak 's a' kérdés a' jövő országgyűlési tárgyak közé olly föltétellel jegyeztetett-be, hogy e' tartományi jog (municipalitas) a' népesülés hátráltatását legalább e' megyében tetteleg bizonyítá be. 6) A' köznép által teendő évenkénti közmunkák száma már ezelőtt minden munkaszerü egyedtől hat napra határozva levén, midőn a' megye épülőben levő új házához tartozó téglák behordatási terhe jöne tanácskozás alá, abban egyesültek a' Rdek, hogy 100 égett vályog (tégla) behordása fél órányi távolságról egy napi gyalog

munkához hasonlították 's a kiegyenlítés ekkép történék. 7) Mivel az itten 's a határos két megyében (Szerém 's Pozsegában) állomásozó huszár-ezred középponti kormányához (Staab) Eszékre gyakorlisan külme-
gyei katonákat szokott szolgálat végett rendelni, kiknek kinttartásuk a verőcei adózót-mód nélkül terhelé, a' nm. m. k. H. tanács közbenjárásával az ezred az illy önkény megszüntetésére, 's az ezred kormányához kebelbeli köz ember alkalmaztatására szorított, az illetén szolgálatokra eddigelé tett költségek 's ellátások kikutatása végett pedig az illető ns megyék és sz. kir. városok közt leendő öszszeszámitás különös vegyes választmányra bízott. Ugyanezen lo-
vag-ezred a' katonai szabályzatra (regulamentum militare) hivatkozván 1 3/4 font kenyér helyett 2 fontot követelt, az előbbi egy különös h. tanácsi intézvényen alapult, mellynek rendelete oda üt-ki, hogy a' katonaságnak 1 3/4 font jó ne-
mű kenyér adassék, ha pedig a' katonaság M. Theresia rendelete mellett tel-
jes mértékű 2 fontnyi kenyér-alafát követel, tartozik megelégedni olly ke-
nyérrel, millyel az adózó nép közönségesen él. A' válasz az ezred önkényé-
re bízott, de ő azt állatásnak tartja, a' Rdek azonban előbbi határozatok
mellett maradtak. 8) Évtizednél tovább sürgetvén a' nm. m. k. H. tanács a' me-
gyei (amugy is igen csekély számu) katonák 's hajduk kevesbítettését, az e'
tárgyban gyakrabban ismételt fölliratok nyomos okalapjai közé a' mezei rend-
őrség behozatala is ragasztatni 's a' nm. k. H. tanács nemcsak a' szolgálatban
létezők száma megtarthatása, hanem inkább bővítésére is megkérteni ren-
deltetett, azonban mind az ebbeli nyomos okok, mind a' hajduk elrendezése
különös küldötségre bízott, a' munkálat végbevitelére pedig az új megyeház
beiktatási korára halasztatott. 9) A' megyei nyugintézet alapszabályai iránt
a' nm. m. k. H. tanács által tett néhány észrevételre fölvilágosítás terjesztett
fölv. Valamint aziránt is tételt lépés: adassék szükséges intézvény, hogy az
elbocsátott 's elbocsátandó vagy 10/10 év mulva kiszolgálandó katonák özöne a'
főrovati adótól ne mentessenek föl, mivel kevés időszak mulva az egyéb adó-
zók tetemes és elviselhetlen teher alá juthatnának. Sz. kir. Eszék városa is kár-
pótlást követelt az itten tanyázó ezred központosulásakor apróköltség (salga-
num) kiegyenlítése nézetéből, de mivel hasonló kiegyenlítést a' ns megye sem
a' századi sem az osztálybeli sem végre az ezred központosuláskor (Concen-
trirung) saját kebelbeli helységek részire nem követelt, a' helytelen kérelem
fölvettetett. 10) A' gyorsírói intézvény előmozdítása végett felszólítás ren-
deltetett. 11) A' nm. H. tanács Petrieveze, Valpó, Dálya és Bács között postai köz-
lekedést létesíttetni szándékozván, aziránt a' távolsági kimérések megküldet-
tek, de azon helyszíni ohajtással, hogy az illy oldalagos kiterjesztések
el mellőzésével inkább az egész megye derékán vitessék egy szer-
fölvött szükséges posta-állomási vonal, minek elfogadására a' kebelbeli földes
urak fölszólítottván, ők az ajánlatot el is fogadták, 's így a' megye szíven ke-
resztül illy állomások tervezettek: Eszéktről, Bizovacz, Koshka, Nassicz,
Orahovicza, Miklós, Czabuna, Verőce, mellyekben az illető földes-urak a'
postaállomási kötelességet magokra vállalták. Eredvénye e' hasznos indítvány-
nak a' nm. m. k. H. tanács választától függ. H.

Miskolcz, tavaszutó fjén. Mozzunk, haladunk, vagy ha nem is, lega-
lább haladni akarunk, bár sokszor a' miatt, hogy nem erősen, nem elhatározottan
akarunk, azon gyanu támad bennünk, mintha erőnk a' nagy akarathoz parányi vol-
na, pedig a' dolog nem ritkán máskép áll! A' lelkes Zay Károly felszólítása a' két
evang. felekezet egyesítése dolgában itt is édes viszhangra talált 's e' tárgy fontos-
ságát 's a' nagy hasznát, melly ebből eredne, mindenki tudja, 's teljesülését forró
szívvél ohajtja. Volt azonban nálunk egy nagy tekintetű férfi, ki ezt létesíthetlen-
nek nyilvánítja. E' férfi állása olyan, hogy szava, kivált a' kisebb hitűek előtt
könnyen hitelt talál és nem eszközölhet mást mint elcsüggedést 's egykedvűséget,
vagy épen részvétlenséget az ügy iránt, mert minek fárastja, ugymond, az ember,
erejét, ha csakugyan célra nem érhet. Okos hadvezér a' helyett hogy az ellenség
nagy számával 's erejével ijesztne katonáját, inkább hősi küzdésre, 's ha máskép
csakugyan nem lehet, becsületes halálra buzdítja. Itt is tervkésztésre az egyesülés
és a' pesti reform. (mi jobb szeretnők protestans) iskola dolgában választmányt
neveztek ki, mi eredvénye lesz, arrul annak idejében. Mi ohajtánók, hogy míg amaz
országos egyesülés létre jöhetne, látnánk emberül a' dologhoz 's egyesítők isko-
lánkat evang. atyáinkfiával. E' dolog nem olly nehéz, nem olly bonyolult itt, hogy
meg ne tehetnők 's nem is hiszem hogy akár felső, akár alsó helyen akadályozzák,
csak erős, tiszta akaratumk legyen. Iskolánk iránt most szebb jövendővel biztatjuk
magunkat, mert igazgató-tanítói székünket olly egyeddel reményljük betöl-
tetni, kinek elég lelke, elég ereje lesz kiaszott tudósok 's pedantok helyett élet-
revaló közjóért lángoló fiakat bocsátani ki kezei közül. Az igazgatóság, reményl-
jük, mindent elkövetend e' részben, mit már az is bizonyít, hogy megürült tanítói
székét, nem mint eddig történt, magányos ajánlat hanem csödülethirdetés útján
töltendi be 's ez által is nagyobb nyilvánosságot igyekszik bevinni az iskolai zárt
körbe. A' csödület iránt csak azon egy kifogásunk van, hogy az olly hangon, olly
nagy teketóriával van föltéve, hogy midőn azt elolvastuk, tova minden kisebb-
bitési szándéktól akaratlanul is oda gondoltuk az árcsökentési hirdetvény szokott
végszavait: a' ki legjutalmasb föltét 's legolcsóbb fizetés mellett elvállalja, jelentse
magát. A' tanító-választás körül két dolog van, mit bátorokunk ajánlani az igazg.
figyelmébe: 1) adjon illő díjt tanítóknak, mert ha a' tanító egészen biztosítva nincs,
ha fizetése egy részét gyermekei számára félre nem teheti, nem feketik egészen
hivatalának. Hogy pénz van 's nagyobb fizetést adhat az igazgatóság, azt Miskol-
czon mindenki tudja; 2) Válaszszon az igazgatóság elegendő embert tanító-
nak, mert mostani korhadt rendszerünk mellett minden idejüket iskolában tölt-
vén némelylek, eleven-halottak az életben, nem érzik a' kor szükségét 's alig-
ha tudják, millyen fiakat vár és követel most az élet az iskolától. Hogy en-
nek igazságáról meggyőződjek az igazgatóság, ki sem kell helyből mozdulnia,
vagy ha kimozdul, menjen Patakra és Debreczenbe. — Tavasz hó 24dikén Gaal
„Szerlem és champagnei“ vigjátékát műkedvelők adák szinpadunkon egy na-
gyobb leányokat-képező intézet tökéje alapítására; az előadás jól sikerült; de ke-

veset jövedelmezett, mert unni kezdik a' műkedvelősködést, melly néhány év
óta itt szinte abderai szenvedélyé változott. Az ugy nevezett miveltebb rész,
vagy is a' miskolczi haute volée, mivel a' páholyok ára fel volt emelve, és a'
műkedvelők csak diákok voltak, nem jelent meg az előadásban 's kimutatá a' köz
jó iránti részvétlenséget. — Utczáinkon egy két piperköz 's lelketlen dandy,
több magas miveltséget követelő hölgygyel szeltyben németül beszél, min min-
den becsületes magyar megbotránkozik 's megvetéssel tekint végig a' majmokon.
Hogy e' ragály azonban az említett kórosakról tovább nem terjed, azért kezeske-
dik városunk lelkes fiainak 's leányinak édes anyai nyelvünk iránti hő szerelme.
— Tavasz hó 10kén Balogh Ábrahám megyénk több évig volt tisztai ügyésze 's több
megye tbirája elhunyt életének 46dik évében közös bánat-szülte részvét kísérté
nyughelyére. Béke poraival!

(Nagyszerű alapítvány) A' kolozsvári reform. collegium derék professora
Mehes Samuel a' közjó 's tudományok gyarapítása iránt viseltető ns indulatja 's
buzgóságának igen szép, ritka és magas példáját adta, midőn azon főiskola mellé,
mellynek maga miveltetését köszöni 's hol már 30 év óta érdemteljesen szolgál,
egy új tanítószék felállítására tizezer ezüst ft. alapítványt tett. Ez ajándék be-
csét neveli a' fiui tisztelet 's hála azon gyöngéd érzése is, miszerint a' tisztelt férj-
fiu máj. 15őjén kelt alapító-levelében kijelenté, hogy e' tettevel néhai édes atyjá-
nak Mehes Györgynek akarna emléket állítani, ki maga idejében Erdélynek egyik
jelesb és köztiszteltetben álló polgára, a' kolozsvári Colleg. pedig 1776 — 1809ig
(33 évig) a' mathesis, természeti és philosophiai tudományokban derék, korral ha-
ladó, lelkes tanító vala, egyszersmind ezen főiskolának fáradhatatlan munkás újból
építője, mellynek diszes külalakja is hirdeti a' nagy férjfiu érdemeit. Az alapí-
tás Chemia, Mineralogia, Zoologia és Botanika tanítására van szánva, mellye-
ket az új tanító két évi folyam alatt 's hetenként nyolcz órán tartozik előadni; azon-
kívül a' gyermekek három felső osztályiban, hetenként mindenikben két két órán
Arithmetikát, Algebrát, Geometriát, a' legfelsőbbben pedig matematikai és ter-
mészeti geografiát és a' Physika elemeit is tanítani. Fentartá egyszersmind magá-
nak a' nagylelkű és sokat megszegyenítő alapító, míg él, az illető tanító kineve-
zésjogát: halála után az egyházi főtanács által azon módon hivatatra betöltendőleg, mint
a' többi tanítószék. Most legelsőbbben a' nevezett helyre ajánlá Takács Ján., jelenleg
a' bécsi polytechnikon szép tehetségekkel bíró növendékét, mint e' czélra tudomá-
nyosan s erkölcsileg alkalmas és mivelt ifjat, kinek még két évi idő engedetik
további tökéletesítésre 's külföldön utazásra, 's azért új pályájába csak 1843.
septembere 15őjén fog lépni, midőn az alapítvány is folyamatra indul. Azon eset-
ről is, midőn az említett tudományokra minden tekintetben kész és alkalmas
egyed nem lenne, az alapító-levelben czélszerű gondoskodás tételt, mert ak-
kor egy az irt végre kijelelendő ifju fog azon tanító hivatatra elkészíttetni, 's a'
tőke kamatjának felével segítettni. Az alapított 10ezer ftnek 600 ezüst ft eszt. ka-
matjából 500ft. az új tanító fizetésére, 100 ezüst ft. pedig említett tudományok taní-
tása végett szükséges szerekre 's experimentumokra fordítatik. A' kolozsvári fő-
iskola előjárói, e' ritka nemes tettet illő méltánnyal és hálaival fogadják, az
erdélyi ev. ref. főconsistorium pedig gr. Teleki Domokos vezérleése alatt 3 világi 's
3 egyházi személyü küldötség által nyilatkozatá az alapítónak az egyházi fő-
tanács részéről 's nevében az alapítvány becsét méltánnyal szives köszönetét. Ehez
hasonló nagyszerű alapítványt a' kolozsvári főiskola több mint egy század óta
nem kapott. A' coll. ifjuság az alapító Mehés Samuelt mint nagy érdemű tanítóját
is iránta viseltető hála érzése biznysággal máj. 3kán fáklyás éjzenével 's éne-
kekkel tisztelte meg! M. és Jel.

Az erdővidéki gazdasági egyesület (Erdélyben) meghatározó Benkő Jó-
zsefnek, kinek hazánk ismertetésére irt derék könyve külföldön is nagyon
becsültetik, szütle-földén emlékoszlopot állítani. A' terv elkészítése 's e' kö-
rülkörülmények megvizsgálása egy ugyanazon társaság kebléből választott
biztosságra bízott. V. U.

(Szózat Bácskából.) Legközelebb mult hónapokban hirlapjaink
harcmezőül tárták fel hasábjait egy fontos ügy még fontosb érdekeinek meg-
vitására. Az ügy, mint magyarodás, és így a' nemzetiség érdekeit tár-
gyazó, minden esetre nagyszerű, pártolói pedig lelkesek valának. Milly czím-
mel legyen már az ellenrész, mint az ügy megtámadója ékesítendő, nem tud-
om, de szívök, ha abból a' szebb érzete meg egészen nem forrt ki dobo-
gásával bizonynal jelentőleg vésendi lelkületökbe ezimlapjaikat. Mellyik fél
igényelheti a' győzelemkioszorút, nem szükség említeni, reménylven, hogy min-
den elfogulatlan keblü már a' harc kimenetele előtt is sejdíté. Várva vártam
remény és fételemben, hogy e' vitaközások tengerből az én Velenczém is
feltornyosuland, de fájdalom! esalatozom, mert a' vészhaborgatta habok már
csilapodásra simultanak, 's az én Velenczém fényét sehol sem látom vissza-
veretni a' vélemény-tenger tükréből. Szívemen bú 's kínos fájdalom özönlik el.
Lehet-e gondolám magamban, hogy a' világ mit sem tudjon Velenczém rop-
pant esarnokiról, mellyekben annyi élő márvány szobrok hirdetik a' hatalmas
életmű megakadását, 's kövé változását. Oh nem! szólalt fel genuszom, di-
csőségét ne lepje homály fátyola, ez nehéz igaztalanság lenne. Én tehát nem-
töm szózatát híven követve, sugalatait a' tisztelt közönségnek ezzel nyilvá-
nyitom. — Bács megye szép, Bács megye termékeny, Bács megye dús, de a'
nemzetiség nagyobb részéből, az ág. vallású községek köréből pedig tökélete-
sen száműzve van! Ki v. mi zsarnok az, melly száműzte őt? A' sors, melly né-
met, rácz és tót nép-fajokkal áldotta meg, 's nevezhetni e' kegyetlennek a'
sorsot e' mostohaságáért? Épen nem, mert a' természet a' népfajokba a' jó,
az erény szikráját egyiránt osztotta fel, nem, mert a' hajdan néptelen puszt-
tákk ekkénti megtelepítése csak hasznos lehetett a' nemzeti ipar emelése, a'
haza védelme és így boldogsága tekintetében is. Ki az tehát, kinek hatalmá-
ban áll a' száműzöttet visszahíni? Kinek szent 's mulasztatlan kötelessége
a' már visszahívottat az idegen föld alatt honosítani? Az első feladat üdvös
teljesedést csak a' hon apái eszközölhetik, 's hála a' kor szellemének! nagy
részben eszközölték is, mert törvényeket alkottak, mellyek az üldözötnök
szives fogadtatására kényszerítnek, gyarapítására pedig köteleznek. Mi már
a' második feladást illeti, ennek megfejtése a' néptanítókra méltán támasz-
kodik, mert ők levén a' nép oktatói, felvilágosítói, értelem-kifejtői, e' czél
létesítése fáradságukat csak azon irányban súlyosíthatja, mellyben t. i. valaki
közülük távolabb, vagy közelebb kíván állani a' honfi dicső nevezet eléré-
séhez. — Az ág. vallásnak bács- szeremi esperességében húsz anyaegyház

zelebb volt ujonczállításra nézve Szakonyi Lajos főbíró ur által jelentett 's még bizonyos nagyvásonyi legénynek erőszakkal lett megfogatása iránt is a' megye előtt bepanaszolt visszaélések, részint már megvizsgáltatva lévén az e' tárgyban kinevezett központi választmány által, részint pedig szükséges további vizsgálatul függvén, jónak látná mindezen eddig tett 's ezután is teendő nyomozásoknak, számos tagból kinevezendő törvényszéken felvételét, 's az által az egész ügynek az illetők kellő meghallgatása után bíróság leendő megítélését, A' KK. és RR. a' milly atyáskodó részvétellel viseltetnek az ugy is terhelt adózók iránt, azokon ne talán elkövetett minden zsarolást, annál méltóbb nehezteléssel értvén, nem bebonyonyítottatva, de ha csak említve is lenni, semmit forróbban 's nyilvánosabb közakarattal nem ohajtanak, mint hogy várnagyuk és a' vizsgáló seborvosok ellen előterjesztett többféle panaszok valóságos mibenlétét, hivatalos hitelességgel megtudhassák; hogy így egy részről ugyan a' netalán elkövetett bűn érdemlett büntetését elvehesse, más részről pedig a' netalán alaptalan vádak, a' méltatlanul vádoltak ártatlanságának ohajtott kitüntetésével, saját semmiségükben elenyészvén, e' megyének szoros igazság-szolgáltatás által leginkább kitünhető dísz nem homályba, de még csak árnyékba se jöhessen. Mit hogy elérhesse-nek, ezennel egy jeles választmány a' végett küldetett ki, hogy az, ezen ujonczállítás iránt eddig tett 's ezután is netalán teendő mindenemű panaszokat az illetők kellő meghallgatása mellett szoros szigorúsággal 's egyszersmind igazságos vég-rejárással megvizsgálja 's tapasztaladókruli jelentését a' megye elibe okvetetlen előterjeszse, járásb. fő és alszolgabíró uraknak az is meghagyatván, hogy az előttök eddig felfodózt visszaélést és ezután is netalán bármikép tudtokra esendő minden kihágást, bírói szoros kötelességük szerint jun. 15. napjaig tisztiképen megvizsgálni 's azokat is, kikre sorshuzás után a' katonáskodási kötelesség esett, azonban meg nem jelentek, mint szinte azokat, kiket illyesek helyett netalán állítottak, névszerint feljegyezni 's azon választmány előtt bejelenteni el ne mulaszták. Ugyanezen választmány még oda is utasítottatván, hogy ha vizsgálata alatt valaki ellen valami bünt eléggé kivilágosultnak tapasztalna, ez érdemben azonnal rendelkezék 's jelesen magát büntető-törvényszékké, azonnali eljárás végett, átváltotassa; addig is a' veszprémi járásbeli sebor. és várnagy minden ujonczállítási befolyástól elmozdítottatván. Ez alkalommal indítványba hozott, hogy az ujonczállításban országszerte igen sok helyen legjobb szándék 's legszorgosabb felügyélés mellett következhetett 's ezután is következhető visszaélések eltávolítására nézve, leggyökeresb orvoslásmódnak látszván, magának az állítási rendszernek megváltoztatása 's illetőleg módosítása; célirányosnak látszanék, most e' letdolgozatra vonatkozó elevebb emlékezettel meghatározni, hogy: 1) Az ujonczállítási teher nem annyira személyes, mint inkább vagyoni tehernek tekintesék, annyiban, hogy azt, rendesen (a' rendkívüli esetek rendkívüli gondoskodást kívánván) minden adózó, — a' nemességnek felkelési kötelessége ugy is meglevén — arány szerint viselné. Miből önként következnek, hogy 2) a' nemeseknek nem-nemes szolgálk is katonáskodási kötelesség alá tartoznának. Mire hogy szükség ne legyen, de meg, hogy a' köztelher annál igazságosabban osztathassék el, az egész községre 's így a' kivételek, mellyek a' mennyiben egyeseknek 's nem az egésznek rovására történnek, igazságtalanoknak mondathatnak 's a' mostani mód szerint nem szabályozott helyettesítések, mellyek, a' mennyire emberiség kívánta, színtannyi visszaélésre szolgált alkalmul, megszünjenek; jó lenne a' helyettesítést szabályozni, jelesen az adózó községeket felszólítani, hogy 3) önként bizonyos mennyiséget például minden adó-forinttul 1 vagy 2 krt fizetnének pontosan, mellyből aztán a' köz felügyélés alatt fogadandók nemcsak segedelmet de szolgáltatások után, valóságos jövedelem-tökét is kapnának. Mi hogy annál kevésb veszéllyel 's több haszonnal megeshessék, 4) takarékpénztár felállítására volna szükséges; ennek annál könnyebben létesíthetése tekintetéből minden szomszéd megye köz egyelőrtésre felszólítandónak javasoltatván: Melly indítvány taglalásába a' KK. és RR. ezuttal nem bocsátkozván az indítványozó annak írásban leendő kifejtésére 's benyújtására utasították, beadatás esetén az országgyűlési utasításokat annak idejében készitendő küldöttségnek lévén fölvétel és véleményadás végett kiadandó. Végre: Kopácsy József volt alispán helyébe a' KK. és RR. senkit különösen ajánlani nem akarván, minden innen eredhető következtetés nélkül ezuttal a' nm. főispán urra bizzák az igen sok alkalmas egyed közül a' helyettesítést. — Folyó évi ápril 25-ke Vámos helységre nézve (Veszprém szomszédja) rémitő és gyásznap volt. Délelőtti isteni tisztelet alatt 10 órakor egy ház még eddig tudva nem levő ok miatt kigyuladván, 's annak tüzes kanócjai a' csak akkor támadt nagy és forgószéllől széllyelszóratván, olly hirtelen elterjedt a' tűz, hogy két óra alatt 235 ház, a' kath. 's ref. templom, paplakai 's iskolaházai lángmártalékká lettek. Elgondolhatni, hogy a' tűznek illy sebeseben lett terjedése 's egyszerre több helyen kiütése 's olthatatlansága miatt, még a' vízbe tiport ruhák is megégvén, milly számos szerencsétlen lakos fosztatott meg vagyonától. Harmadszor szenvedik már ezek néhány évtől fogva a' tűzveszélyt, de most a' legrettenetesbet, ugy hogy csak az emberbarátok kegyes adakozása mentheti meg őket koldusbottól. Mindjárt a' veszély után teljesítették is szomszéd Veszprém városa 's több helység lakosai ezen emberi 's keresztényi kötelességet, kenyeret küldvén a' mindenképp megfosztatott elégtelnek 's még a' Veszprém lakó izraeliták is cselekedettel mutatták ki azt, hogy a' felebaráti szeretet hasonló az isteni szeretethez 's hogy a' vallás lelke a' könyörületesség munkáinak gyakorlásában áll. Hála az illy jóltevőknek, támaszszon az isten többet is! — Megemlítendőnek tartjuk különösen az egyházi személyekre nézve azt is, hogy ezen tűzveszében, Pap István ref. lelkésznek közrebocsátott imádságiból is 364 pár példány lángáldozat lettek, 's a' tűzet különben sem oltható nép nemesb része, és még inkább a' szerző elkeseredve, de egyszersmind vallásos érzéssel nézték, mint emelkednek föl az ég felé azon könyörgések, mellyekkel már az ő szívek is gyakran 's ugyan-oda fölemelkedtek. Más rendű tudósítás szerint a' körülállások szántásándékos gyújtásra mutatnak. Hogy az elem rövid idő alatt olly nagy pusztítást okozott, némelylek a' lakosok hanyagságának tulajdonítják; azonban ha csakugyan elhárítható lett volna a' veszély, legkevésbé sem kételkedünk, hogy

a' nyomban ott termelt veszprémiek (kik vidékünkön tüztalásbani ügyességök miatt részökre az elsőseget régen kivitták) annak elejét vették volna. Egyébkint is könnyű hideg vérrel okoskodni. A' szerencsétlenek fölségelésire Veszprém-ben tüstint aláírás nyitvatott, sőt a' palotai csapóczéh a' jár. szbíró ur pusztá fölszólítására nyomban 100 for. fölül szedett össze számukra. Áldás az illy jótékony testületre!

E s z é k majus 4-ken: Verőcze vgyének Eszéken apr. 22. 's köv. napjain tartott közgyűlésén köv. közérdekű tárgyak jöttek szónyegre: 1) Az eddig divatozott állomásokon várakozó előfogatok ollyképmódosítottatván, hogy ezután az állomásokon veszteglő lovak ne tartassanak; a' megye két fővonalán minden héten két ízben a' középpontból elinduló 's oda ismét két ízben visszatérő hír- és hivatalos levélhordók állittassanak föl, minden előfogattal utazni kívánó indulását az illető állomásoknak bejelenteni tartozzék, az itt létező előjáróság pedig a' szerint rendeljen annak idejében megjelenendő lovakat ezek gyakorlatba hozatalára f. évi július 1-je tüzetett-ki határnapul. 2) Az országgyűlésre tartozó tárgyak eddigelé különös jegyzőkönyvbe lönek iktatva a' végett, hogy a' leendő országgyűlés előtt kineveztetendő választmány azokat rendben tanakodás alá vevén, véleményét irántok nyujtaná be: e' végzemény azonban most arra módosítottat, hogy minden országos érdekű tárgy egy kinevezett választmány által tüstint hanyassék-meg 's ezen küldöttség mindnyája iránt a' jövő közgyűlésre (aug. 26. 1841.) véleményét okvetlenül nyujtsa-be, hogy így az országgyűlési tárgyak 's az ezek iránt adott előleges vélemények minél nagyobb nyilvánosságra kapjanak 's meghatározásukra elég idő maradjon. Ezek következtiben a' vegyes házasságok iránt több ns megye levele fölolvastatván, ámbár azon vélemény is jöve szóba, hogy addig is, míg e' fontos tárgy országgyűlésen eldöntetik, ő fölsége mint Magyarország ap. királya jobbagyi hódolattal kéretnek-meg a' jelenleg e' tárgyban kerekedett vizsgálódásoknak apostoli fővédjogával minélelőbbi megszüntetésire: az ebbeli indítvány el nem fogadtatott, hanem a' kérdés a' főnemlített választmány véleményére utasítottat. Azonban ns Zala vgye indítványa a' veszprémi püspökség iránt egy ő fölségéhez intézendő alázatos fölirat által pártoltatni rendeltetett. 3) Ns Varasdmegye azon fölszólító levele iránt, melly által a' megye (Varasd) István es. k. főhgnék dalmát, horvát, és szlavóniai bánná kegy. kinevezésére ő es. k. fölségét jobbagyi hódolattal megkérte, az határozatott, hogy nem akarván Verőcze Rdei ő es. kir. fölsége magas véleményét előlegezni, az indítványt ugyan kedvesen veszik, de részükről e' tekintetből pártolni nem kívánják. 4) Az ujonczállítás végére kerülvén a' beavatási vegyes választmány benyujtá végjelentését, mellyből kiviláglik, hogy a' beavatás febr. 3—28. 's martzius 1—14-keig 's így özszeleg 39. nap alatt ment végbe: mibeli munkákat az ujonczállításra ügyelő küldöttséghez utasítottat, mellynek kötelességeül létegett a' fogadott ujonczoknak alku szerint járandó díjak nyilvántartása 's azon községek kijelölése, mellyek népességükbeli számtöredékeik miatt egy ujonczszal többet állítottak, hogy az illy kiegyenlítés jövő alkalommal elintéztethessék. Nehogy pedig a' bérlett ujonczoknak járandó 's az illető ezred pénztárába folyt tetemes öszvegü pénz kamat nélkül heverjen, az iránt az illető katonai főkörmányhoz megkeresés olly hozzátétellel rendeltetett, hogy meghalálozván időközben egyik vagy másik bérlett ujoncz, az ennek adott díj, mennyire az még az ezred pénztárában léteznék, az illető fogadóknak visszaállittassék. Mivel pedig az ujonczállítás már nagyrészt mindenütt be volna végezve, ő es. királyi fölségéhez a' kiszolgált katonák elbocsátatása iránt alázatos fölirat határozatott. Szóba kerülvén némelly ujonczavatási alkalommal leginkább az illető sebészek, mint tagvizsgálók által tett helytelen zsarolások, az ezek iránt már előleg megtett hivatalos nyomozások szorosabb vizsgálata 's irántok teendő körülményes véleményadás külön küldöttségre bízott. Végre két raboskodónak ujonczczá állittatása heves vitákra nyujtván alkalmat, a' mérséklet végett előadott 1578: 4. tcz. utasítását figyelembe sem vevén, hosszas izetlenségek után abban pontosult a' Rdek véleménye, hogy némi észrevett rendeltenségek, 's az állított kihágások kikutatása 's elmarasztása végett ő es. kir. fölsége a' már köznyilványosság, de nem hivatalos tudomás szerint, megürült főispáni székek kegy. betöltésével a' megye Rdeit annál inkább megvizsgálni méltóztassék, mivel már a' tisztujtásnak törvényes 3dik éve is lefolyandóban volna. Jörend gyakorlati behozatala végett a' közgyűlési jegyzőkönyvek általános fölolvastatása megkezdett, a' határozott időszaki törvényszékek (fixa) tartása 's az ezekre előleg választandó t. bírák kinevezetése különös választmányra bízott, melly gyakorlati adatok létesíthetőségéről véleményét jövő közgyűlésig okvetetlen benyujtani tartozik. 5) Tanácskozás alá kerülvén az e' megyében tetemes számú jobbagyi pusztá telkek népessítése, midőn a' Rdeknek tudtára adatott, hogy egy faluban letelepült tizen-négy családot nem sokára vallásos tekintet miatt vissza kelle utasítani, sőt azon alkalommal ismét több protestáns család nyujtotta legyen be kérelmét tizen-négy bebokrosult pusztatelekek kírthatására 's mivelhetésére, 's ezek vallási tekintet elmellőzése mellett honosulhatásért könyörögték, ámbár előterjesztett, hogy az 1744: 46. tcz. e' megyére már azért sem lenne alkalmazható, mivel az későbbben (1745) lön valósággal viszszakapcsolva 's mivel ennek e' megyérei kiterjesztése iránt 1754-ben még a' tárgynak indítványba hozatala 's ő fölségéhez lett fölterjesztése után sem találnánk törvény nyomára; de mivel az 1794: 26. tcz. a' tárgyat, mint valódi gyakorlatit tekintené, az esedezők kérelmüktől elmozdítottat 's a' kérdés a' jövő országgyűlési tárgyak közé olly föltétellel jegyeztetett-be, hogy e' tartományi jog (municipalitas) a' népesség hátráltatását legalább e' megyében tetteleg bizonyítá be. 6) A' köznép által teendő évenkénti közmunkák száma már ez előtt minden munkaszerű egyedtől hat napra határozva lévén, midőn a' megye épülőben levő új házához tartozó téglák behordatási terhe jöne tanácskozás alá, abban egyesültek a' Rdek, hogy 100 égett vályog (téglá) behordása fél óranyi távolságról egy napi gyalog

munkához hasonlították 's a kiegyenlítés ekkép törtéjék. 7) Mivel az itten 's a határos két megyében (Szerém 's Pozsegában) állomásozó huszár-ezred középonti kormányához (Staab) Eszékre gyakorolva külmegyei katonákat szokott szolgálat végett rendelni, kiknek kitartásuk a verőzei adózót-mód nélkül terhelé, a' nm. m. k. H. tanács közbenjárásával az ezred az illy önkény megszüntetésére, 's az ezred kormányához kebelbeli köz ember alkalmaztatására szorított, az illetén szolgálatokra eddigélt költség 's ellátások kikutatása végett pedig az illető ns megyék és sz. kir. városok közt leendő öszszeszámitás különös vegyes választmányra bízott. Ugyanezen lovag-ezred a' katonai szabályzatra (Regulamentum militare) hivatkozván 1 3/4 font kenyér helyett 2 fontot követelt, az előbbi egy különös h. tanács intézvényen alapult, mellynek rendelete oda üt-ki, hogy a' katonaságnak 1 3/4 font jó nemű kenyér adassék, ha pedig a' katonaság M. Therezia rendelete mellett teljes mértékű 2 fontnyi kenyér-alafát követel, tartozik megelégedni olly kenyérral, millyel az adózó nép közönségesen él. A' válasz az ezred önkényére bízott, de ő azt áttátásnak tartja, a' Rdek azonban előbbi határozatok mellett maradtak. 8) Évtizednél tovább sürgetvén a' nm. m. k. H. tanács a' megyei (amugy is igen esekély számu) katonák 's hajduk kevesbítettését, az e' tárgyban gyakrabban ismételt fölíratok nyomos okalapjai közé a' mezei rendőség behozatala is ragasztatni 's a' nm. k. H. tanács nemcsak a' szolgálatban létezők száma megtarthatása, hanem inkább bővítésére is megkérteni rendeltetett, azonban mind az ebbeli nyomos okok, mind a' hajduk elrendezése különös küldöttségre bízott, a' munkát végbevitelle pedig az új megyeház beiktatási korára halasztott. 9) A' megyei nyugintézet alapszabályai iránt a' nm. m. k. H. tanács által tett néhány észrevételre fölvilágosítás terjesztett föl. Valamint aziránt is tétetett lépés: adassék szükséges intézvény, hogy az elboesátott 's elboesátandó vagy 10/10 év mulva kiszolgáló katonák özöne a' főrovi adótól ne mentessenek föl, mivel kevés időszak mulva az egyéb adózók tetemes és elviselhetlen teher alá juthatnának. Sz. kir. Eszék városa is kárpótlást követel az itten tanyázó ezred központosulásiakori apróköltség (salgammum) kiegyenlítése nézetéből, de mivel hasonló kiegyenlítést a' ns megye sem a' századi sem az osztálybeli sem végre az ezred központosuláskor (Concentration) saját kebelbeli helységei részire nem követelt, a' helytelen kérelem félrevetett. 10) A' gyorsírói intézvény előmozdítása végett felszólítás rendeltetett. 11) A' nm. H. tanács Petrieveze, Valpó, Dálya és Bács között postai közlekedést létesíttetni szándékozván, aziránt a' távolsági kimérések megküldettek, de azon helyszíni ohajtással, hogy az illy oldalagos kiterjesztések elmellőzésével inkább az egész megye derékán vitessék egy szerföltött szükségpostá-állomás vonal, minek elfogadására a' kebelbeli földes urak fölszólítottván, ők az ajánlatot el is fogadták, 's így a' megye szíven keresztül illy állomások tervezettek: Eszékéről, Bizovacz, Koshka, Nassiez, Orahovicza, Miklós, Czabuna, Verőze, mellyekben az illető földes-urak a' postaállomási kötelességet magokra vállalták. Eredvénye e' hasznos indítványnak a' nm. m. k. H. tanács választától függ. H.

Miskolcz, tavaszutó fjén. Mozgunk, haladunk, vagy ha nem is, legalább haladni akarunk, bár sokszor a' miatt, hogy nem erősen, nem elhatározottan akarunk, azon gyanu támad bennünk, mintha erők a' nagy akarathoz parányi volna, pedig a' dolog nem ritkán máskép áll! A' lelkes Zay Károly felszólítása a' két evang. felekezet egyesítése dolgában itt is édes viszhangra talált 's e' tárgy fontosságát 's a' nagy hasznót, melly ebből eredne, mindenki tudja, 's teljesülését forró szívvél ohajtja. Volt azonban nálunk egy nagy tekintetű férfi, ki ezt létesíthetlenségnek nyilvánította. E' férfi állása ollyan, hogy szava, kivált a' kisebb hitűek előtt könnyen hitelt talál és nem eszközölhet mást mint elcsüggedést 's egykedvűséget, vagy épen részvétlenséget az ügy iránt, mert minek fárasszja, ugymond, az ember, erejét, ha csakugyan célta nem érhet. Okos hadvezér a' helyett hogy az ellenség nagy számával 's erejével ijesztne katonáit, inkább hősi küzdésre, 's ha máskép csakugyan nem lehet, becsületes halálra buzdítja. Itt is terkvészítésre az egyesülés és a' pesti reform. (mi jobb szeretnők protestans) iskola dolgában választmányt neveztek ki, mi eredvénye lesz, arrul annak idejében. Mi ohajtanók, hogy míg amaz országos egyesülés létre jöhetne, látnánk emberül a' dologhoz 's egyesítők iskolánkat evang. atyáinkfiával. E' dolog nem olly nehéz, nem olly bonyolult itt, hogy meg ne tehetnők 's nem is hiszem hogy akár felső, akár alsó helyen akadályozzák, csak erős, tiszta akaratunk legyen. Iskolánkat iránt most szebb jövendővel biztatjuk magunkat, mert igazgató-tanítói székünket olly egyeddel reményljük betöltetni, kinek elég lelke, elég ereje lesz kiaszott tudósok 's pedantok helyett életrevaló közjóért lángoló fiakat bocsátani ki kezei közül. Az igazgatóság, reményljük, mindent elkövetend e' részben, mit már az is bizonyít, hogy megürült tanítói székét, nem mint eddig történt, magányos ajánlat hanem esődülehirdetés útján töltendi be 's ez által is nagyobb nyilvánosságot igyekszik bevinni az iskolai zárt körbe. A' esődület iránt csak azon egy kifogásunk van, hogy az olly hangon, olly nagy tehetóriával von föltéve, hogy midőn azt elolvastuk, tova minden kisebbitési szándéktól akaratlanul is oda gondoltuk az árcsökentési hirdetvény szokott végszavait: a' ki legjutalmasb föltét 's legolcsóbb fizetés mellett elvállalja, jelentse magát. A' tanító-választás körül két dolog van, mit bátorokunk ajánlani az igazg. figyelmébe: 1) adjon illő díjt tanítóknak, mert ha a' tanító egészen biztosítva nincs, ha fizetése egy részét gyermekei számára félre nem teheti, nem feketik egészen hivatalának. Hogy pénz van 's nagyobb fizetést adhat az igazgatóság, azt Miskolczon mindenki tudja; 2) Válasszon az igazgatóság elegendő embert tanítóknak, mert mostani korhadt rendszerünk mellett minden idejüket iskolában töltvén némelylek, eleven-halottak az életben, nem érzik a' kor szükségét 's aligha tudják, millyen fiakat vár és követel most az élet az iskolától. Hogy ennek igazságáról meggyőződjék az igazgatóság, ki sem kell helyből mozdulnia, vagy ha kimozdul, menjen Patakra és Debreczenbe. — Tavaszho 24dikén Gaal „Szerlem és champagnei“ vigjátókat műkedvelők adak szinpadunkon egy nagyobb leányokat-képező intézet tőkje alapítására; az előadás jól sikerült; de ke-

veset jövedelmezett, mert unni kezdik a' műkedvelősködelést, melly néhány év óta itt szinte abderai szenvedéllyé változott. Az ugy nevezett miveltebb rész, vagy is a' miskolczyi haute volée, mivel a' páholyok ára fel volt emelve, és a' műkedvelők csak diákok voltak, nem jelent meg az előadás 's kimutatá a' közjó iránti részvétlenséget. — Utczáinkon egy két piperkőcz 's lelketlen dandy, több magas miveltséget követelő hölgygel széltiben németül beszél, min minden becsületes magyar megbotránkozók 's megvetéssel tekint végig a' majmokon. Hogy e' ragály azonban az említett kórosakról tovább nem terjed, azért kezeskedik városunk lelkes fiainak 's leányainak édes anyai nyelvünk iránti hő szerelme. — Tavaszho 10kén Balogh Ábrahám megyénk több évig volt tisztii ügyésze 's több megye bírása elhunyt életének 46dik évében közös bánat-szülte részvét kísérte nyughelyére. Béke poraival!

(Nagyszerű alapítvány) A' kolozsvári reform. collegium derék professora Méhes Samuel a' közjó 's tudományok gyarapítása iránt viseltető ns indulatja 's buzgóságának igen szép, ritka és magas példáját adta, midőn azon főiskola mellé, mellynek maga miveltséget köszöni 's hol már 30 év óta érdemteljesen szolgált, egy új tanítószék felállítására tízezer ezüst ft. alapítványt tett. Ez ajándék becsület neveli a' fiui tisztelet 's hála azon gyöngéd érzése is, miszerint a' tisztelt férj-fiú máj. 1sőjén kelt alapító-levelében kijelenté, hogy e' tétével néhai édes atyjának Méhes Györgynek akarna emléket állítani, ki maga idejében Erdélynek egyik jelesb és köztiszteltetben álló polgára, a' kolozsvári Colleg. pedig 1776 — 1809ig (33 évig) a' mathesis, természeti és philosophiai tudományokban derék, korral haladó, lelkes tanító vala, egyszersmind ezen főiskolának fáradhatlanul munkás újból építője, mellynek diszes külalakja is hirdeti a' nagy férjfiú érdemeit. Az alapítás Chémia, Mineralogia, Zoologia és Botanika tanítására van szánva, mellyeket az új tanító két évi folyam alatt 's hetenként nyolcz órán tartozik előadni; azonkívül a' gyermekek három felső osztályában, hetenként mindenikben két két órán Arithmetikát, Algebrát, Geometriát, a' legfelsőbbben pedig matematikai és természeti geografiát és a' Physika elemeit is tanítani. Fentartá egyszersmind magának a' nagylelkű és sokat megszegyenítő alapító, míg él, az illető tanító kinevezésjogát: halála után az egyházi főtanács által azon módon betöltendőleg, mint a' többi tanítószék. Most legelsőben a' nevezett helyre ajánlá Takács Ján., jelenleg a' bécsi polytechnicum szép tehetségekkel bíró növendékét, mint e' czélra tudományosan s erkölcsileg alkalmas és miveltebb ifjat, kinek még két évi idő engedtetik további tökéletesítésre 's külföldön utazásra, 's azért új pályájába csak 1843. szeptembere 1sőjén fog lépni, midőn az alapítvány is folyamatba indul. Azon esetről is, midőn az említett tudományokra minden tekintetben kész és alkalmas egyed nem lenne, az alapító-levelében czélszerű gondoskodás tétetett, mert akkor egy az irt végre kijelendő ifju fog azon tanító hivatalra elkészíttetni, 's a' tőke kamatjának felével segítettni. Az alapított 10ezer ft-nak 600 ezüst ft eszt. kamatjából 500ft. az új tanító fizetésére, 100 ezüst ft. pedig említett tudományok tanítása végett szükséges szerekre 's experimentumokra fordítatik. A' kolozsvári főiskola előljárója, e' ritka nemes tettet illő méltánnyal és hálaival fogadák, az erdélyi ev. ref. főconsistorium pedig gr. Teleki Domokos vezérleése alatt 3 világi 's 3 egyházi személyű küldöttség által nyilatkozatá az alapítónak az egyházi főtanács részéről 's nevében az alapítvány becsület méltánnyal szives köszönetét. Ehez hasonló nagyszerű alapítványt a' kolozsvári főiskola több mint egy század óta nem kapott. A' coll. ifjuság az alapító Méhes Samuelt mint nagy érdemű tanítóját is iránta viseltető hálas érzése bizonyossággal máj. 3kán fátyas éjjezenével 's énekkel tisztelte meg! M. és Jel.

Az erdővidéki gazdasági egyesület (Erdélyben) meghatározó Benkő Józsefnek, kinek hazánk ismertetésére irt derék könyve külföldön is nagyon becsülették, szülte-földén emlékoszlopot állítani. A' terv elkészítése 's e' körülmények megvizsgálása egy ugyanazon társaság kebléből választott biztosságra bízott. V. U.

(Szózat Bácskából.) Legközelebb mult hónapokban hirlapjaink harcmezőül tárták fel hasábjaitak egy fontos ügy még fontosb érdekeinek megvitására. Az ügy, mint magyarodás, és így a' nemzetiség érdekeit tárgyazó, minden esetre nagyszerű, pártolói pedig lelkesek valának. Milly cím-mel legyen már az ellenrész, mint az ügy megtámadója ékesítendő, nem tudom, de szívök, ha abból a' szebb érzete még egészen nem forrt ki dobozásával bizonyonnyal jelentőleg vésendi lelkeletökbe czímlapjaikat. Mellyik fél igényelheti a' győzelemkorsorút, nem szükség említeni, reménylvén, hogy minden elfogulatlan keblü már a' harc kimenetele előtt is sejtíté. Várva vártam remény és félelemben, hogy e' vitaközlések tengerből az én Velenczém is feltornyosuland, de fájdalom! esalatkozám, mert a' vészháborgatta habok már esilapodásra simultanak, 's az én Velenczém fényét sehol sem látom visszaveretni a' vélemény-tenger tükréből. Szívemen bú 's kínos fájdalom özönlik el. Lehet-e gondolám magamban, hogy a' világ mit sem tudjon Velenczém ropant esarnokiról, mellyekben annyi élő márvány szobrok hirdetik a' hatalmas életmű megakadását, 's kövé változását. Oh nem! szólalt fel geniuszom, di-csőségét ne lepje homály fátyola, ez nehéz igaztalanság lenne. Én tehát nem-töm szózatát híven követve, sugalatait a' tisztelt közönségnek ezzel nyilvánítottam. — Bácsmegeye szép, Bácsmegeye termékeny, Bácsmegeye dús, de a' nemzetiség nagyobb részéből, az ág. vallású községek köréből pedig tökéletesen számüzve van! Ki v. mi zsarnok az, melly számüzte őt? A' sors, melly német, rácz és tót nép-fajokkal áldotta meg, 's nevezhetni e' kegyetlennek a' sorsot e' mostohaságáért? Épen nem, mert a' természet a' népfajokba a' jó, az erény szikráját egyiránt osztotta fel, nem, mert a' hajdan népellen puszták ekkénti megtelepítése csak hasznos lehetett a' nemzeti ipar emelése, a' haza védelme és így boldogsága tekintetében is. Ki az tehát, kinek hatalmában áll a' számüzöttet visszahíni? Kinek szent 's mulaszthatlan kötelessége a' már visszahívottat az idegen föld alatt honosítani? Az első feladat üdvös teljesedését csak a' hon apái eszközölhetik, 's hála a' kor szellemének! nagy részben eszközölték is, mert törvényeket alkottak, mellyek az üldözöttnek szives fogadtatására kényszerítnek, gyarapítására pedig köteleznek. Mi már a' második feladást illeti, ennek megfejtése a' néptanítókra méltán támaszkodik, mert ők levén a' nép oktatói, felvilágosítói, értelem-kifejtői, e' czél létesítése fáradságukat csak azon irányban súlyosíthatja, mellyben t. i. valaki közülük távolabb, vagy közelebb kíván állani a' honfi dicső nevezet eléréséhez. — Az ág. vallásnak bács-szerómi esperességében húsz anyaegyház

van, fele tót, fele német, szép kerek szám, mintha a sors is úgy akarta volna, hogy a két ajakú községek lelki előjárójai egyiránt osztozzanak a nemzetiség terhében, vagy is inkább egyiránt részesülhessenek a teljesített kötelesség szent örömeiben. De fájdalom! ők a sors ezélatát félre magyarázólag, törekvéseiket oda egyesítik, hogy a magyar nyelv ezentúl is idegen maradjon híveik közt, s ha néha kóbor koldusként egyik vagy másik községük keblében föl is ütné vándor-sátorát, vétkes kegyetlenséggel megtagadják szegénytől az alamizsnát, mellynek adására felebaráti szeretet, isteni szolgálattal közvetlen kapcsolatban levő jótékonyág gyakorlata és hazai hivatásuk öröngyala hasonló szigorral kötelez. Egy pár évvel ezelőtt az esperesség körébe is elhatottak a korszellem-ébresztette napnak homályúzó sugarai, de csak pillanatra, mert némely zavarban üdvöt halászók rettegve n vilá-gosságától, áthatlan szövetü napellenzőket szegezének ki fejeik fölé, s a jóltevő sugar ereje megtörve, ismét visszavonult, olly tartományokra árasztandó malasztit, hol hűbb kebelt hevithet, hol a sötétség rémeitől irtóznak a nemesbék, állátván azt, hogy a virág csak napsugárban fejlődhetik gyönyörre s kéjillatra. A nevezett korszakban imitt amott magyar ABC könyveket is lehet szemlélni a zsenge tanítványok kezeiben, s habár ritka vette hasznát, a jó akarat még is mutatkozik. A verbászi senioralis diák iskolában némely tudományokat magyar nyelven kezdetek tanítani, több magyar szavaltat volt hallható közvizsgálatokon, s bár e biztató előjeleneteket nem annyira jellemző a közre törekvés hevülése: mint inkább a közvélemény kijátszására és szeméinek ideigleni behályogosítására célzó ármány, mind a mellett legalább a hazai törvények iránti hódolatot szinlették. De most a politikai haladás e csekély jellemét is leszakaszták a hanyagság symbolumi s a tót szó terjeztésében egyetlen üdveztető nyelvet hirdető egvedek.

*) Némely községek iskoláiban szinte lelkesedéssel fogtak a mesterek a magyarsághoz, benne mind magokat, mind tanítványaikat tökéletesítendő; de a helybeli lelkészek hanyagsága, sőt mondhatnám imitt amott megrögzött szláv nyakassága ármányos biztatásokkal csak hamar ki tudták üzni e szép törekvést az iskolák köréből, a mester porhadásnak engedte át magyar szótárát, grammatikáját, a tanuló pedig kalácsütésre nyujtotta anyjának magyar ABC könyvét s így lön, hogy a bacs-szeremi ágostai vallású községekben ismét ott állunk, honnan már egy századdal előbb törekedtek kivergődni a lelkesbék. Lehet hogy e bajt még másutt is lehetne keresni, t. i. a felügyelő hatóság hiányában; de őszintén megvallván, ennek nagy része csak ugyan azokon feneklik, kik dicsekedve hirdetik, hogy a magyar nyelvet az iskolákból a kemenczékbe küldötték, legottan kifejlődési fokára érlelendőt. — Az emberek mindig előre törekcsenek — tanítja ezt a történet-írás, a vallás pedig azon szavai által — „hogy az ember isten képre teremtették, hogy lenne tökéletes, miként ő maga tökéletes” — mindenben igazolja ez állítást. S mint van még is, hogy a bacs-szeremi esperesség lelkészei, kik az evangéliomra, a szentírásra esküdtek s a dicső munkát nagy részben talán könyv nélkül is el tudnák mondani, még sem látják át ez állítás igazságát? vagy a mi még bünösb, állátva még sem törekcsenek elérésére? Méltatlan vád fogják némelyek hinni, mert úgy mond, ők nemesak tudják, de buzognak is a felhordott állítás mellett, és ez igaz, csak azon lényeges különbség forog fen, miszerint ők a magyarság terjesztését nemesak haladás eszközének nem tekintik, sőt azt mint a panszlavismus — mi náluk a haladással azonos — legbotránkozottabb ellenségének tartják. S ime urak itt lehull a titok-lepel képeitekről, s valljátok meg, hogy fáj a hirtelen lelebbentés, ha jók, ha szermemesek vagytok, mert magatokat száma jobb észre gerjed szívetek s hatalmasan súgja: „Oh mennyi drága idő folyt el az öröklet tengerén, és én a haza boldogsága felé evező hajót áldás nélkül hagytam elhaladni.” Ti pedig, kik megrögzöttetek vagytok, ugy-e bosszankodni fogtok, mert a lélek-isméret zúgolódik bennetek, de az indulat gyökere mély, a kéz pedig gyenge, vagy agg már, s az ásó, hatást veszítve dől ki markaitokból — bosszankodni fogtak, mert féltek a nagy közönségnek haladás sugárral ékesített arcától, mert rettegtek a közvélemény ostarától, s az utókor ajkairól sirhalmitokra majdan ledörgő átkoktól!! Kelt P. — — — n. Tavaszhó 22én 1844. Murányi K.

(Szakoleza magyarság.) A nemzetiség nagy eszméjével foglalkozó minden el nem fogult kebel, hazánk minden rendű és ajkú egyes polgárainak, rokon-érzet ösztönéből nemzetiségünk teljes kifejtésére irányzott tetteit, az ügy nagyságához képest lehetőségig méltányolva, ezek jótékony eredményit előzőleg élvezi, a napokat pedig, mellyeket eddigi hivataloskodásaikban idegen nyelvet használt törvényhatósági testületek is, nemzeti s így természet és törvény-jogosított nyelvünk közti ragaszkodásukkal, részint üdvös törvényünk sikerítésökkel: részint pedig minden jogteljes közügyünk előmozdításával szentcsenek, nemzeti öröm-ünnepink sorába emeli. Nem lehet tehát örömmel nem említeni, hogy nemzetiségünk Szakoleza város némely melegkeblű egvedekben pártolóra és apostolára talált, ugyan is e város ns tanácsa azt, mivel minden igaz hazafi honának tartozik, teljesítendő s nemzeti nyelvünk ügyében törvénynek hódolódó, hivatalos levelezésiben az eddig divatozó latin nyelv helyett ezután a magyart használni rendelé. Határszéli.

(Csendzavarás). Pest maj. 10. f. hó 7kén mintegy esti tizedfél óraker szomorú eseménynek voltunk tanujai, melly ujra eléggé bizonyítja, hogy a béke s rendszerető polgári személyt is néha váratlan veszély érheti utzáinkon. Az említett estve a katonai takarodó hadi zenével ment véghez s mint szokás a zene-hallgatásra sok nép gyűlt össze. Egy ifju, s egy, mint állítják polgári ruhába öltözött, katonatiszt között vita támadván, ez utóbbi az ifjut arcon csapta, ki azt pipaszárával viszonzván, a megtámadó tört ránt s az ifju arcát keresztül

*) Hogy a bacs-szeremi esperességnek is van egy pár lelkes papja, kik ide nem értendők, kétségen kívül van: de ezek befolyása csekély, hatásuk pedig látszatlan, mert lépéseiket részint veszedlyhugó baglyok lesik, részint azon alaptalan visszatartózkodás senyve sorvasztja őket, melly minden kezdet körül rémként szokta megszállani a féltékeny szívet.

szurta. Erre gylkost kiáltván, az állítólagos tiszt a postaörhöz futott, azt lövésre ösztönözte, de ez őt eltasztá, mire a mondott tiszt megszaladván a Benházba futott, hol egy főszerbolton keresztül-surránván, megszabadult üldözöji elől. Ekkor a Benház kapuját bezárták, és a laktanyából mintegy 20 — 30 főnyi őrsapat puskára szegzett szuronyokkal az oda csüdült békés polgárokat megtámadta, és személyválogatás nélkül döfni vagy puskaagygyal verni kezdete. Azonban kir. személynök ur ő excja, Pestmegye első alispánja, Smähling táb. s helyparancsnok s több más köztisztviselő oda érkezvén a felingerült sokaságot, azon biztatással, hogy a bünösön kitünő elégtételt vesznek, csendre bírták. Másnap e szomorú esemény miatt kisgyűlést tartatván, Dubraviczky Simon első aispán ur röviden jelenté a tegnap-esti dolgot és azt, hogy Smähling táb., azon két tisztet, kire gyanu van, hogy részint az ifjut megszurta, részint az őrszemcsapatot kifarancsolta, fogságba léttette. A RR köv. határozat: 1) katonai erőnek polgári hatóság felszólítása nélkül nem levén szabad a békés polgárokat megrohanni, s a közcsendet felzavarni, rögtön orvoslás végett felírás tétessek a nm. H. tanácsához; 2) hogy illynemű rakoncziatlankodás örökre megszüntessék, ez országgyűlésre módcszközléssel följegyeztetik. 3) A két aispán a főh-nádorhoz s a katonai főparancsnokhoz olly megbízással küldetett, miszerint a katonaság részirül a vizsgáló biztosság tagjait kieszközölje, hogy így a vegyes biztosság minél hamarabb összeülvén, rögtön nyomozáshoz fogjon. A RR együttülve maradtak, várván a kiküldött két aispán jelentését; középponti főszbiró ur pedig e dologról a városi hatóságot értesítette. 12 óraker a két aispán jelentést tön s a RR örömmel érték, hogy nádor ő fens. kedvesen vevé s köszönetét nyilvánítá a RRnek azon bizodalomért, miszerint minden formáság elmellőztével egyenesen hozzá folyamodtak s kitünő elégtételt igérvén elküldé titoknokát a két aispánnal a főhadi kormányzóhoz Lederer báróhoz, ki szinte kijelenté, hogy szigorun megtartja a hadi törvényt, és Smähling tábornokot a vizsgáló biztossághoz olly meghagyással nevezte ki, hogy az illető ezredből két kapitányt tetszés szerint válasszon maga mellé; tollnokul pedig a budai kormánytisztkar anditorát nevezte ki. A RR magok részirül Szentkirályi Möricz másodalispánt, Fáy And., Patay Józ., Kovács Józ., Kossuth Laj. u., Egressy Samu tisztügyészt, Zlinszky középponti főszbirót esküttársastul, tollnokul pedig Nyáry Pál főjegy. neveztek ki. Zlinszky főbiró ur jelentése szerint a várositanács szinte felírást intéze a H. tanácsához, s a vegyes biztossághoz Szász Mátyás tanácsnokot, a város kapitányát és főügyészt nevezte ki. Szentkirályi Möricz másodalispán a RR meghagyatábul, minthogy a kir. tábla hatósága alá tartozó személyek is vegyültek ez ügybe, kir. személynök ő excjával közöltte a megye határozatát, ki is a vegyes biztossághoz Ocskay Ignác, és Justh Ferencz kir. táblai ülnököket nevezte ki. Másodalispán urnak a kir. személynöknl járta közben pedig Nagy István főjegyző ur a H. tanácsához tett felírást olvasta fel, mi egyhangulag elfogadtatott. Dubraviczky Simon első aispán és Ráday Gedeon gróf pedig, kik e szomorú eseménynek szemtanujai voltak, tanúkul ajánlkoztak, s hasonló tételre mindnyája felszólított, ki e dologban tanúságot tehet. De azok, kik e dologban jótanúk lehetnének, visszavonulnak azon rettegősködés miatt, hogy ki kir. táblai jegyző, annak ügyvédi vizsgálatkor, ki pedig diák, közpróbatétkor tehetnek akadályt. Ezen szükkeblű fiatal urak tudják meg, hogy non his juvenus orta parentibus s a t. s legyenek magas véleménynel mind a tekint. királyi tábla érdemes bíráirul, mind az egyetemi tanítókrul; illy dologban ki mit tud lélekisméreti kötelessége a vegyes biztosság s bíróság előtt híven felföldözni. — Vasárnap (9kén) a vegyes biztosság összeült, s az eljárás-módot határozta meg; két nap pedig (10 s 11kén) a tanuk kihallgatásához fogott. A többi eredményül annak idejében. —

A u s z t r i a.

Bécs, apr. 27. Mint rebesgetik, legfőbb helyen azon dolgoznak, hogy az illyr királyságban a régi intézvényt, t. i. a nép képviseltetésit a királyi kívánatok előterjesztésinél megújítsák. Ezen rendi intézvényt 1809. óta nélkülözik az illyrek, s mint némelyek tudni akarják, annak ujdontásakor Ferencz Károly főh viselendi a folség személyét s azt azonnal követendi az ott eddig elmaradt hódolás. —

A m e r i k a.

(Az új elnök esküje.) A columbiai főtörvényészektől az egyesült szabad státusok elnöke köv. esküt irt alá: „Én ünnepélyesen esküszöm, hogy az egyesült státusok elnöke hivatalos kötelességit híven teljesítem, és a menyire csak erőmtül telik, a köztársaság alkotványát megtartom, ótalmazom és védelmezem. Tyler János.” E dologról köv. jellemző bizonytságot adtak az elnöknek: „Én Cranch Vilmos a columbiai főtörvényészektől főbirája bizonyitom, hogy a fentebb említett Tyler János ma előttem személyesen megjelent, és bár alkalmasnak érzi magát, hogy Henry Harrison halála után az egyesült státusok elnöke tisztét azon eskü mellett is, mellyet mint másodalnök tett le, betöltse, és ezen hivatal kötelességeit elvégezze, mivel kétség támadhatna, és nagyobb bátorság okaért a főlebbi esküt letette és aláirta. Cranch Vilmos.” —

Spanyolország.

(A kormányzóság kérdésben nyilvános szavazás határozatott. Elegg.) Madrid, april 24kén: „A követkamrában rövid vitatás után határozatott, hogy a kormányzóság száma és személye nyilvános szavazás által fog eldöntetni, ámbár a tanács titkos szavazás mellett nyilatkozott, mi bizonyosan heves összeütközést szüend a két kamra közt. Espartero mind e mellett egészen részvétlenül viseli magát, jól tudván, hogy a szenvedélyek hevének kilobbanása után mégis minden esetre hozzá fog Spanyolország fordulni. Mig a kormányzati kérdés egy részről a kedélyeket így izgatja, addig a vallási ügy is több helyen ingerültségre szolgáltat alkalmat. Az ideigleni kormányzóság körlevelet bocsáta Spanyolország főpapjaihoz, azon meghagyással, hogy mindazon papokat, kiket idegen püspökök szenteltek föl, s kik a trónkövetelő ügyét pártolák, miszéstől s gyóntatástól tiltsák el, kivéven a baszk és navarrai tartománybelieket. Három papot a kormány engedtelensé-

gök miatt száműzött és földi javaikat elkoboztatá. — Biscaya, Alava és Guipuscoa tartományok juntái mart. 12ikétől april 1jeig gyűléseket tartván a guernicai tölgyfa alatt, kihallgaták biztosaikat, kiket a szabadítékok ügyében Madridba küldöttek. Azon biztosak előadása szerint a madridi kormány ezeket kívánja: 1) mind a 3 tartomány vesse alá magát az általános katonai öszszeírásnak; 2) az egész partvidéken vámbázak fognak fölláttatni; 3) a községi választások Spanyolország jelen alkotványa szerint intéztessenek; 4) az adót's elosztását a központi kormány fogja meghatározni; 5) a joggyakorlat hasonló leend Spanyolországéval; 6) az eddigi szabadítéki biztosságok rendes tartományi küldöttségek által váltassanak föl. A kormány e határozati zajos elégtelenséget szűlték, s a jelen voltak egyhangulag nyilváníták, hogy inkább életükről mondanak le, mintsem jogaikat így megsemmíttetni engednék. A gyűlés fölírást határozta, mellyben szilárd hangon tudatja a kormányzósággal, hogy szabadítékit fegyveres kézzel fogja átalmazni a 3 tartomány. A junták e határozat után állandóknak nyilatkoztak. —

Anglia

(Nyílt vélemény Cardigan ezredesről. Elegy.) Londonban, april 28ikán: „Cardigan gr. huszárezredes, embertelen magaviseletére koronát tűzött föl azon kicsapongásol által, mikről elhíresült. Angliában büntetlen fog ugyan maradni Cardigan ezredes gaztette; de azért legalább a nyilvános sajtó teljes mértékű súlyos elégtételt vesz rajta. Így például a tory Times, melly különben minden toryt vakon szokott imádni, ezeket mondja most Cardigan tory ezredesről: „Szégyelljük, hogy egyik lapársunk által meg hagytuk magunkat előtétetni azon jogszerű bosszuság kifejezésiben, mellyet Cardigan l. borzasztó tette, mit husvétvasárnapon a hounslow-lovaglóiskolában elköve, minden kebelben ébreszte. Ámbár ezen ugynevezett nemesember jelleme már eléggé isméretes, még sem hittük, hogy ő fels. hadsergínél oly ember szolgáljon, ki készakarva épen vasárnapot, még pedig az év valamennyi vasárnapjai közül különösen husvétvasárnapot, választhatja oly büntetés végbehajtására, melly mindennap's minden körülmény közt utálatos és vad marad; ki még magával a gyalázatos büntetéssel sem érte be, hanem egész ezredét öszszetrombitáltatá, azon helyre, hol fél órával az előtt isten-imádásra volt öszszegyűjtve, és ott vereté meg a katonát. Mind ezt Cardigan lord tevő! A keresztényiség legszentebb, legünnepélyesb napján, Megváltónk föltámadása ünnepén, azon napon, melly minden bünös lélekben kegyelem, béke's bocsánat érzelmét ébreszté föl, illy napon azon nyomoru gazember, kit az emberek nemesnek neveznek, ki böcsületről merészel szólni, ki ugynevezett böcsületét pisztollyal boszulgatja, ki egy keresztény királyné hadsergében ezredes, ki egyszersmind a királyné férjének képviselője azon ezrednél, nem irtózott az isteni tisztelet szent helyén egyik embertársán azon legundokabb büntetést véghez vitetni, mellyet a törvény századunk gyalázatára még most is eltűr. Nem hiszszük, hogy azon 1841. év alatt, mióta azon nagy eseményt husv. ünneplik, illy borzasztó kegyetlenség történt volna. Card. lord bánásmódját egyenesen ördöginek kell bélyegeznünk. Testi büntetések már máskor is hajtottak ugyan végre Angliában vasárnapokon némelly rendkívüli körülmények közt; de husvétvasárnapon még soha! Kérdjük: mit fog most tenni a ministerség's magas vezérkar? Mi fog történni ezen megátalkodott gonosztevővel, ezen gaz szemetével az angol hadseregnek, ki csak azért látszik létezni, hogy a közvéleménnyel dacoljon és rossz hirbe hozza azon oktalan kegyességű elnézést, melly őt jól megérdemelt meggyaláztatás után hivatalába ismét visszahelyezé, mellyre őt vérmérséke és jelleme egyiránt alkalmatlanná teszik? Hill lord napiparancsa annyira mennyire nem rossz ugyan; de Hill l. puszta „csodálkozásá" és „nemhelyeslése" a közönséget épen nem fogja kielégíthetni. Biztosan reménylünk, miszerint az alsóház egyik független tagja első mutatkozó alkalommal ketté fogja e csomót vágni, és fölírást indítványozand ő felségéhez, hogy ezen igen nemes Cardigan gróf ur ezredesi méltóságától valahára fosztassék meg.“ A közönség mindenütt annyira föl van ingerülve Cardigan ellen, hogy bizonyosan meg fogja büntetni az undok gonosztevőt, ha t. i. az illető hatóság kielégítőleg nem boszlandja megezen mind istent mind emberiséget egyenlőn sértő gyalázatos kicsapongást. — Napier folyvást egyedüli hőse a napnak, minden körben csak magasztalása viszhangzik; a liverpooli lakomán többi közt mondá a derék tengerész, miszerint a törökök eleinte nem igen derekasan viselék magokat az angol katonák soraiban; de utóbb annyira vérszemet kaptak, hogy mint bátor férfiak állottak meg a harcstéren. — Sir Walter nottinghami követté választatott, mi nagy öröme lobbantá a torykat, a whig jelölt önként visszalépett. — Az april 28iki alsóházi ülésben Russell nyilvánítá, miszerint Howick l. módosítványát az irlandi választásjavítási törvényben a kormány elfogadá, mivel az nem dönti föl a 8 font sterlinges választó képességet, hanem inkább pártolja azt's csupán határozottabban fejezi ki. E nyilatkozat után tory és whig lapok egyértelműleg hiszik, hogy a ministerség sem lemondani nem fog, sem a parlamentet nem oszlatja el. —

(A ministerség sorsa még nincs eldöntve. Elegy.) London, april 30ikán: „Russell tegnapelőtti nyilatkozatára, miszerint a kormány hajló Howick módosítványát magáévá tenni, Howick csodálkozását nyilvánítá, hogy a kormány az előtt mégis oly hevesül támadá meg a kérdéses módosítványt, mire Peel megjegyzé, mikép e módosítvány daczára is folytatni fogja a kormányindítvány elleni harcot. O'Connell el kíváná a további vitatást napolltatni; de előadásában forma-elleni botlás történnén, kívánata nem teljesülheté. 's így tegnap ujra szőnyegen volt a kérdés; ha a ministerség most is kisebbségben marad, ugy általánososan hiszik, hogy azonnale fog mondani. A toryk e' heves ellenzésit a tulzó toryk nyomos unszolásiknak tulajdonítják, kik kereken kimondák Peelnek, hogy végkép elállnak tőle, ha határozottan's életre halálra nem lép föl a ministerség ellen. Innen származott a whikek minapi csatavesztése is, mert legalább 30 párthivők távol volt szavazáskor,

minthogy a toryk oly határozott föllépendését épen nem gyaníthaták. — Mult év végén Angliában 819,612, Skóciában 82,690 és Irlandban 154,687 választó volt öszszeírva. — President gözös elsüllyedése már minden kétségkivülnek látszik; az april 11iki levelek Ujyorkbul semmi hirt nem hoztak róla. A még fönlévő esekély remény most már csupán a Nyugatindióból érkehető hireken nyugszik. Londoni lapok azon indítványt teszik, miszerint gazdag lordok, kik gyors sétahajókkal bírnak, menjenek az elveszett vagy eltévedt gözös keresésire az Azorok felé. Egyébiránt habár elveszett is e szép gözös, azért még épen nincs ok idegenkedésre a gözhajózástól tengeren, mert annyi bizonyos, hogy a gözősek minden esetre nagyobb biztosságúak bármely vitorlahajónál a tengeren. Vannak példák, hogy a legnagyobb's legerősb vitorlahajók is hasonló szomorú sorsra jutának hasonló körülmények közt; így 1807-ben Madagascar sziget előtt Blenheim 80 álgys sorhajó 700emberrel merült el, ámbár Nelson kedvenc kapitánya vezérlette, ki legfényesb tanujeleit adá tengerészeti jártasságának; 1811ben pedig St. George 98, és Defense 74 álgys sorhajók veszték el's 1500 emberből csak 18 szabadult ki a hullámok közül. Lordok és grófiak akkor is veszték el, 's a halak bizonyosan azok iránt sem viseltettek kímélettel. Bermudai hírek szerint ott még april 1-sején sem tudtak semmit President gözősről, 's így a végső reménység is enyészni kezd. — Jozelga viscount, Roden gr. legidősb fia, Palmerston l. mostohalyányával házasságra lépett. — Plymouthban april 22ikén Halsted hajóvezér meghalt, ki 40 évig szolgált az angol hajóhadnál's már 1782ben is jelesül tünteté ki magát a francziák elleni tengeri csatában. — Több lap szerint a hollandi király még nem veszté el minden reményit az angol trónra jutás iránt, mert St. James palotában továbbra is meghagyatni parancsolá butorait, és csupán azon tárgyakat szállíttatja Hollandiába, miket Augustza hgnő hátrahagyott vagyonából vásárolt. — Azon kereskedők választmánya, kik Khinával közelebb viszonyban állnak, neheztelést fejezvé ki Palmerston előtt Elliot békekötése ügyében, azt nyéré válaszul, hogy e tárgyban végkép még semmi sincs eldöntve. —

Franciaország

(Villèle röpirata. A parisi erősítvényekről. Elegy.) Paris, april 30ikán: „Villèle", a restaurációsak egykori ministere, röpiratot bocsáta közre az egyedárusságról, és Franciaország jelen pénzügyi állapotjáról. Szerinte Franciaország legnagyobb baja jelenleg a választási rendszerben létezik. A restauratio alatt a választói képesség 300 frankra levén határozva, Franciaország az akkori 94ezer választóval jobban boldogult, mint most 200 fr. képesség mellett 200ezer választóval, 's azonkül költségei sem voltak oly nagyok az országnak. 8 millió választó, véleménye szerint sokkal szerencsésb eredményeket fogna szülni. Legitimistától illy vélemény méltán lep meg mindenkit, mert általános szavazásjog mulhatlanul rendbomlást fogna maga után vonni, vagy legalább a királysági rendszert alapjaiban reudítné meg. — A mindig jó kedvű Charivari april 26iki száma jó adag elméncséggel mulattatja olvasóit azon németek rovására, kik most a parisi erősítvényeken dolgoznak. Bevezetésül „Londoni tanácskozások" czim alatt Palmerston és Brunnow igen uriasan paczkáznak a többi követeken; Brunnow Sziberiába indítványozza küldetni Alit, hol 10ezer werstnyi téren elegend sétálhatna. Palmerston: „Nem Brunnow, mi ne mutassuk magunkat irgalmatlanoknak. Franciaország, a csinos Franciaország mégis csak érdemel némi kis tekintetet. Porosz Fridrik mondá, ha ő királya volna azon szerencsés országnak, tudta's megegyezése nélkül egész Európában egyetlen álgylövésnek sem leana szabad eldurranni; azt akarom én, hogy az egész világon egyetlen mystificatio se történnék, mellyben első szerepet ne játszó Franciaország.“ Mind a két követ végre abban egyezik meg, hogy Ali bizvást angol basának mondassa magát, azon naptól fogva, mellyen a szultán magát moszka alattvalónak fogja nyilvánítani. A 2ik cikk így hangzik: „Rajnai Porosz's Bajorország tömegestül hagyják el határikat. E kívándorlók nem mindnyájan az ujlágba költöznek, hanem Paris felé, hol azon milliókból részt akarnak magoknak kapargatni, miket megerősítésére a kamarák olly bőkezűleg ajánlottak meg. Egész falvak egyetlen ember gyanánt állnak föl, 's kapával és targonczával Paris felé sietnek. Az éjszakai utak borítvák ezen emberekkel, kik francia napszamosink szájából a kenyeret ki akarják venni. A német mészkeverők énekelve jönnek felénk, vigan harsogtatva Körner, vagy a halhatlan Becker Miklós, vagy más francia-evő német költőnek hazafiai dalait. Mi a Charivari olvasóinak kedvéért lefordítottuk azon német barritust; de vajjon ki fog nekünk fáradságunkért ezer tallért ajándékozni? Azon dal czime németül „Der Tapfernklag" Mondják, hogy az erősítvények ellenünk vannak intézve. Az örültek! Az erősítvények minket meg fognak gazdagítani: mi mind azon pénzt kunyhóinkba hozzuk, mibe azok kerülnek. Telkeinken nyomor uralkodik, jó szomszédink boldogságot fognak oda szállítani. A francia napszamosak éhen fognak elveszni; de mit törődünk mi azzal? csak mi jól élhesünk, és mondhassuk: „Heug! heug! der Tapfernklag.“ (Látszik, hogy a Charivari nem tartá érdemesnek a német nyelv megtanulását.) 5ik vers: „Mit akarsz, hogy neked hozzak, édesem? Mit akarsz, hogy neked hozzak, szép menyasszonyom? Kendőcskét fehér válláidra, vagy czukros kenyérekét Rheimsből? Nem, nem, szívemet hozom én neked vissza, szívemet és forintokat, száz soust számítva egyre. Megelégszel e zezel, Krédlim? Én megyek; de „vergisz mein nicht" könyüm folytak. „Heug! heug! der Tapfernklag.“ 6ik vers: „Megyünk, 's elveszszük a Rajnát; de ők azért nem kapják ám meg a mi folyókat. Nem, ne kapjanak meg téged szeretett Rajna, Rajna, Rajna, bor, bor, bor! Az erősítvények hínak bennünket; mészkanalam vágytól remeg már, „Heug! Heug! der Tapfernklag.“ 's a t. Egy német lap erre azt jegyzi meg, hogy a németek kezimunkával akarják most visszacserezni azt, mit a francziák hajdan Nemetországban ellopogattak. Ugyan a Charivari szerint egy német báró nagy pénzösszegben fogadott, hogy 1)

bizonyos idő alatt bizonyos távolságig nyargal, 2) bizonyos számú üveg bort ürit - ki; 3) valamit fog tenni, mit megnevezni nem lehet, — 's a' fogadást csakugyan meg is nyéré. — Franciaországban egy mindenüvé alkalmazható közmondás létezik, miszerint „a' népnek hallgatása félelmes intés a' királyok számára.“ Lajos Fülöp e' közmondást a' napokban valószínű tapasztalható; az erősitvények alapkövét ugyanis nagy ünnepélyvel akarja letenni; de miután a' ministerség által a' nép érzelmeiről híven értesült, jónak lelé ezen dolgot csak amugy esőndesen végrehajtani. Egyetlen éljen sem hangzott a' megajándékozott dolgozók ajkairól, mi igen elkedvetleníté a' királyt. — Lajos Fülöp névnapja a' parisi gr. keresztelése ünnepélyesítésére 182 kisebb vétségű elítéltnak kegyelmet adott, mi jobbadán a' büntetés szelidítéséből áll. A' ministerség ismét zendüléstől látszik tartani, mert roppant katonai erőt fejt ki a' fővárosban, hol a' nép igen veszélyesen forrong; mióta a' király többször említett leveleit a' kimondott ítélet következtiben valódiaknak kell hinnie.“ —

(Lajos Fülöp leveleit meghamisítottaknak hírlík. Elegy.) Paris, majus 2ikán: „A' ministeri lapok következő adattal iparkodnak bebizonyítani azon levelek meghamisítását, mtket a' „La France“ hírlap közönség elibe bocsáta. Ifj. Sarrans még 1834ben „Louis Philippe et la Contre-Révolution de 1830“ című röpiratot adott ki, mellyben állítólag szóval adott azon választ közlé a' királynak, mellyel ez 1830. octoberben Stuart I. britt követ előtt nyilatkozott a' tuillériák udvarában, 's mellyben Algír elhagyatását ígéré. Ezen szóval adott válasz bötüről bötüre megegyezik a' kinyomatott levelek egyikével, miből azt következtethetni, miszerint St. Elme assz. (la Contemporaine) ezen levelet Sarrans könyvéből írta le, és Lajos Fülöp kéziratát legnagyobb csalatásig utánzá, melly mesterségben igen kitünő ügyességet szerze magának. — Miután a' király névnapja ünnepélyesítésére 182 polg. fogoly sorsát könnyíté, az elítelt katonai foglyok közül 520at részesíté hasonló kegyelemben. — April 28iki ülésében a' követkamra 207 szóval 23 ellen minden vitatás nélkül ajánlá meg az ez évi költségeket a' juliusi ünnepekre. A' Commerce csudálkozva kérdi: vajjon kikből áll azon 23 ellenző, miután a' legitimitástak nemcsak nem szavaztak, hanem szavazás előtt el is hagyák a' teremtet. — Cabrera folyvást Hyéresben van, 's így nem valósul meg azon hír, melly őt Catalóniába szököttnek állítá a' polgárháboru megújítására. Brujo tábornok sem távozik Franciaországból. — A' Moniteur Algérien szerint Franciaország és Marokko közt ismét helyreállottak a' korábbi baráti viszonyok, miután mind a' két hatalom engedvényekkel közelített egymáshoz. A' mogadori kormányzót a' szultán hivatalától megfosztá, a' franciaia consult pedig a' parisi kormány visszahívá. Az új consult igen fényes tisztelgésekkel fogadá a' marokkai hatóság, 's a' szultán határozottan kijelenté, hogy ezental Algír minden lakosít franciaia alattvalóknak fogja tekinteni, mi annyival fontosb, mivel Abdelkader is megismeri a' marokkai fejdelem felsőségét. — A' parisi gróf keresztelési és Lajos Fülöp névnapja ünnepélye minden háborítás nélkül ment véghez. 's e' szerint a' kormány félelme nem valósult. —

Törökország.

Zimony, april 25. Egész Bulgária fejtelenségbe jutott. Konstantinápolybul már négy nappal ezelőtt meg kellett volna érkezni a' postának, és még sem jött. Bolgárország téreim irtózatos pusztítást és baromiséget követtek el az albániaiak, és az is siettette a' keresztények fölkelését, bár a' törökök szerint az albániaiak csak azután kezdének rakonczatlankodni. Hogy a' zendülés Szerbiában is el van ágazva, arról senkisé megkérdik, de Mihály hg vagy atyja veszen érést benné vagy nem? azt nem tudhatni. A' szerb kormány eddigelé őszinte indulattal viseltetett a' porta iránt, és bár hasznót huzhatna e' zavarbul, azt még sem tette. Mihály hg felszólítást bocsátott alattvalóihoz, mellyben, mivel a' szomszéd zendülés őket nem illeti, keményen megtiltja az abban részesülést, 's ki különben cselekszik, mint párttűt törvényeszk elibe állittatik 's legszigorubbán büntettetik. — A' porta győzdelmén Szyriában annyira vérszemét kapott mindenütt a' törökség, hogy legkisebb dologért is nyilvános helyen nyakazzák le a' keresztyént, így Leszkovaczban több előkelő keresztyént ölettek meg, mi az elkeseredést tetőpontra juttatá 's nem csuda, ha ez irtóztató vérengzést von maga után.

Németország.

(Sajtószabadság fölötti vita.) Danzig, apr. 10. A' tegnapi ülésben a' sajtó ügye került szőnyegre, 's azon indítvány tétetett, hogy a' királyt, az igazság és jog határi közt sajtószabadsági törvényadásért és a' belföldi dolgokra a' könyvvizsgálati szigoru szabályok enyhítése iránt kérnék meg. Ez indítvány nagy érdeket támasztott a' gyűlésben, 's egyhangulag kijelentetett, hogy az közönségesen és mélyen érzett szükség. Felhozák mikép az 1819. oct. 18iki kir. rendelet ellenére, melly szerint a' könyvvizsgálat az igazság komoly és szerény keresésit nem akadályozza, az darab idő óta oly irányt vön, melly az ország belviszonyainak minden szabadelmű, ha még oly illedelmes hangon tartott ésokokkal támogatott említését vagy felvilágosítását is egyáltalában ellenzi. A' kölcsönös gondolatcsere az ország igazgatói és a' nép közt megszakadt és annak kell tulajdonítani, hogy a' porosz tisztviselői kart és a' népet tüzfal választja egymástul, 's ez által mintegy statust képez a' statusban. Ennek kell tulajdonítani a' tisztviselők egyoldalúságát, ennek hogy az ország dolgairul rajtok és a' jólétesülteken kívül majd senki sem tud semmit, 's ki valamit tud is, azt külföldi könyvek- és lapokbul kénytelen meritni. Már elmúlt azon idő, mellyben csak a' miveltebb rész olvasott, most minden olvas, minden akarja hazáját ismerni, és semmi sem ejti oly halálos zsidbadságba a' lelket, mint a' gondolatok szabad közlésének korlátozása. A' danzigi RR állították, hogy sajtó kellő felszabadítása nélkül sem szellemi, sem anyagi kifejlődés nem gondolható, de azért felirást nem határoztak a' királyhoz, mivel félteszik fölé, hogy oly dicséretes kezdet után e' bajon is minden figyelmeztetés nélkül fog segíteni.

Külföldi elegyír.

A' szultán testvérét 's örökösét Abdul Azizt legféltékenyebb gondallal őrzik 's mintegy fogva tartják a' palotában. Szobája kalitkához hasonlít, melly tyukkal, réczével 's más háziállatokkal telides teli, ezeket a' leendő szultán igen szereti 's maga eteti. Nagyon jeles kötéltánczos 's a' legnehezebb mozdulatokat is sulyegyenítő - rud nélkül teszi, minek idővel az európai sulyegyen-tartásban nagy hasznát veheti. — Tylert Harrison elnök utódját derék embernek mondják, ki a' közigazgatáshoz sokkal jobban ért mint Harrison, de a' bank dolgában amazétul különbözö nézetű. — A' kormánytanácsosok főfelebbviteli szék tagjai a' sok dolog miatt nem vehetnek részt Hannoverában a' RR. ülésében. — A' moszka katonai szolgálatot rövidítő ukáz még sem jelent meg. — A' keresztények elunván a' török basák szertelen zaklatásit, a' szerb déli határoktul kezdve Bulgáriában 's Ruméliában feltámadtak 's Leszkovacz környékén győztek, 's egyszersmind küldöttséget bocsátottak a' szultánhoz, kérvény hogy a' török basák zsarnokságátul mentse meg őket. — Washingtonban apr. 7kén a' legnagyobb republicanusi pompával 's katonai tisztelgéssel temették el Harrisont. Philadelphia, Ujyork 's több nagy város szinte fényes temetés-sel mutatá ki tiszteletét az elhunyt elnök iránt. — A' rajnai tartományi közgyűlést maj. 23ra híják össze. — A' porosz hadsereg új egyenruhát kapand. — A' keresztények fellázadása titkos tarsaság eredvénye, melly a' régi Szerbiában, Bulgáriában, éjszaki Ruméliában, Boszniában és éjszaki Albániában el van terjedve. A' zendülés ezélya a' török járom lerázása; némelylek francia, mások orosz bujtogatásnak tulajdonítják, némelylek pedig a' kiesett Milos fejdelemnek. A' mozgás középpontja Leszkovacz. Mladen, ki Cserny György alatt kapitány volt, egyike a' párt-vezéreknek, 's mint hírlík, 50ezer fegyver áll készen rendelkezésükre. — A' szultán beteg, némelylek szerint meg akarták mérgezní. — A' cserkeszek Abachasiában két erősséget vettek el a' moszkától. — Hír szerint Ali 15ezer piaszttert zsarolt el alexandriai zsidókon. —

Spanyolország és a' szentszék közeledni kezd egymáshoz. — A' nápolyi kénkérdés ismét bonyolul, és már a' francziák is kárpótlást követelnek a' marseillei kereskedők részire. Necker de Saussure aszszony az Education progressive jeles munka szerzője elhunyt Genfben, életének 76dik esztendőjében. — A' Fädrelandet dán ujság kiadóját, Lehmann a' tanuk semmivel sem terhelik, és így azon állítólagos vád alól, miszerint a' dán királyok soha semmit sem tettek a' parasztrend szabadságára és emelésire, igen hihetőleg fölmentendik. A' dán kormány mindent elkövet, hogy az ellenzési sajtót hallgatásra bírja, de azért nem ér ezélt a' pörbe fogás; a' pénzbírság egymást éri, a' maradási lap szerkesztőjét pénzzel és minden lehető módon gyámolgtatja, de pénzt csak sárba vágja, mert azon lapot silány cikkei miatt senki sem olvassa. — Szyriában csak Beirut azon hely, hol nyugalom van, egyebütt dögvész és fejtelenség uralkodik: a' hegység lakosai közt papság táplálja a' lázongást. St. Jean d' Acreban úgy vannak az angolok, mintha egészen övek volna. — Cochelet april 1jén hagyá el Alexandriát, miután Alival hosszasan beszélgetett, és töle gazdagon megajándékozott. — A' belga lapok a' legindulatosabb hangon beszélnek az új ministerség ellen. — A' nápolyi kormány új adót vete a' kéure és Anglia ujjában az ellen tett óvást. — Apr. 24kén mint felségsértőket nyakazzák le Veletriában azon három személyt, kik d. Miguelt mult évben vadászaton megtámadták. — M. Ali folyvást készül 's a' kikötő körül új álgutelepet hánytak 's egy jól felkészült ezred már meg is érkezett. Rosetteben szinte erős dandár áll, de a' fő erő Damiette mellett és a' szyr puszták felé állomásoz. Az egyiptusi katonatiszt és közlegény egyiránt eléguetlen 's Ali meggyőzhetelensége fényesomója minthogy eloszlott, nem olly könnyű többé rendben tartani. — Ali Angliába egy ügyvivőt küldött, de hogy sokra nem mehet, bizonyítja az, mikép az angolok egyszer jól megfontolt szándékjoktul nem állnak el, ha csak valaki elegendő hajóval 's egy pár száz-ezer szuronnyal nem megy hozzájuk látogatába. A' dögvészrül Alexandriában sokat beszélnek, de itt mihelyt borulni kezd a' politikai ég, azonnal beáll a' dögvész. Mult évben midőn Alexandria ostromzár alá vételétül féltek, egyszerűen kiűtött a' dögvész, és csak Napier szerződésével szünt meg, midőn azt meg nem erősítették, ujra mutatkozott; midőn pedig a' kemény föltétek Konstantinápolybul megérkeztek, egész erőben kiűtött. — A' postai közlekedés gyorsítása által ezental 24 órával korábban küldözheti szét az augs. All. Zeitung számjait az illető szerkesztőség. — Az utóbbi napokban déli és közép Németországbul 300 ember költözött ki Amerikába. — Russziában jelenleg 174 repaczkorgyár van. — Latour gr. ausztriai táb. Ulm, Stuttgart, és Rastadtba megyen az ottani erősitvényeket megtekintendő. — Bukaresti hír szerint Campiziano ezr. a' moszka ezár közbevetésére szabadon bocsátott. —

Legujabb A' canterburyi érsek a' felsőház april 26ki ülésében egy kérelmet nyújtott által, melly a' katolikusoknak a' parlamentből kizáratásukat tárgyazza, hozzátevé mindazáltal, hogy okos embernek a' jelen körülményekben e' kérelmet támogatnia lehetetlen. — A' ministerok az alsóházban az irlandi választási törvényjavaslatra nézve másodsor is vesztének 289 szó-zattal 300 ellen; a' törvényjavaslatot tehát visszahúzzák, de a' következő ülésben teendő nagy reformot hirdetnek, melly különösen a' gabnatorvények, czukor- és épületfa - adó módosítását tárgyazza. — A' luzerni canton választó kerületei majus 1jén 16.720 szó-zattal az új alaptörvényt elfogadták, ámde a' kisebb szám sem megvetendő, 's bajos leendő új alaptörvény elveit valósitani, különösen ha arra kerül, hogy jezuitáknak a' tartomány nyitassék meg. Majus 3kán ült össze Aargauban a' nagy tanács, de határozatáról még mit sem tudhatni. — Stockholmban három napi heves vitázat után a' svéd nemesség is visszaveté a' képviselöi alkotvány-változtatást. —

Gabonaár: Majus 14kén: tisztabuza: 180—160; kétszeres: 130—125; rozs: 120—110; árpa: 100—80; Zab: 80—70; kukoricza: 110—90; pesti. m. v. garas. —